

Βρυξέλλες, 14.7.2021
COM(2021) 393 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Παραμεθόριες περιφέρειες της ΕΕ: Ζωντανά εργαστήρια της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε την ανακοίνωσή της με τίτλο «Ωθηση της ανάπτυξης και της συνοχής σε παραμεθόριες περιφέρειες της ΕΕ»¹ (ανακοίνωση του 2017), κανείς δεν φανταζόταν ότι τρία χρόνια αργότερα θα συνειδητοποιούσαμε πλήρως την ύπαρξη εσωτερικών συνόρων, όταν έκλεισαν πολλά σημεία διέλευσης και λήφθηκαν πρωτοφανή μέτρα που περιόρισαν την ελεύθερη κυκλοφορία και παρεμπόδισαν τη διασυνοριακή ζωή.

Στην ανακοίνωση του 2017 επισημάνθηκε ότι οι παραμεθόριες περιφέρειες διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Πολλοί εκπρόσωποι των παραμεθόριων περιφερειών θεωρούν τις περιφέρειές τους «εργαστήρια ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης», καθώς αποτελούν κομβικά σημεία έντονης διασυνοριακής αλληλεπίδρασης, όπου πολλοί άνθρωποι ασκούν καθημερινές δραστηριότητες και στις δύο πλευρές των συνόρων. Πρόκειται για περιοχές όπου τα πλεονεκτήματα της ενιαίας αγοράς και της ελεύθερης κυκλοφορίας είναι ιδιαίτερος ορατά και όπου συχνά δοκιμάζονται για πρώτη φορά νέες ιδέες και λύσεις για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Στην ανακοίνωση του 2017 επισημάνθηκαν επίσης οι επίμονες δυσκολίες που επηρεάζουν πολλές πτυχές της διασυνοριακής ζωής: η έλλειψη διασυνοριακών δημόσιων μεταφορών, οι δυσκολίες όσον αφορά την αναγνώριση των δεξιοτήτων και των διπλωμάτων, η περιορισμένη πρόσβαση σε γειτονικές δημόσιες υπηρεσίες, η συχνή απουσία γνήσιων διασυνοριακών συστημάτων διακυβέρνησης για την από κοινού διαχείριση κοινών πόρων, προκλήσεων και ευκαιριών. Οι φιλοδοξίες των διασυνοριακών περιφερειών συχνά παρεμποδίζονται από αποκλίνοντες εθνικούς κανόνες λόγω διαφορών στην εφαρμογή του νομικού πλαισίου της ΕΕ, για παράδειγμα των οδηγιών της ΕΕ.

Το 2020 και το 2021, η **πανδημία COVID-19** κατέδειξε με έμφαση τον βαθμό αλληλεξάρτησης των κρατών μελών και των περιφερειών της ΕΕ. Δυστυχώς, κατέδειξε επίσης σε ορισμένες περιπτώσεις πόσο εύθραυστα μπορούν να είναι τα εσωτερικά μας σύνορα και πόσο γρήγορα μπορούμε να χάσουμε τα οφέλη ενός ανοικτού χώρου με ελεύθερη κυκλοφορία, έστω και προσωρινά. Σε πολλά κράτη μέλη, ορισμένα από τα πρώτα μέτρα που λήφθηκαν ήταν η επαναφορά των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα και η απαγόρευση της πρόσβασης των γειτόνων τους στην επικράτειά τους, οι οποίοι, υπό κανονικές συνθήκες, διασχίζουν συχνά τα σύνορα για διάφορους λόγους. Ο αρνητικός αντίκτυπος των μέτρων αυτών κατέστη γρήγορα ιδιαίτερος ορατός σε πολλές παραμεθόριες περιφέρειες². Παρέλυσε υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των υποδομών υγειονομικής περίθαλψης, καθώς οι διασυνοριακοί εργαζόμενοι δεν είχαν πρόσβαση στους χώρους εργασίας τους. Τα εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών διατάραξαν την παροχή άκρως απαραίτητου ιατρικού εξοπλισμού. Το κοινό απήχησε αυτές τις αρνητικές επιπτώσεις: στη δημόσια διαβούλευση σχετικά με την αντιμετώπιση των συνοριακών εμποδίων³ που πραγματοποίησε η Επιτροπή το 2020, το 65 % όσων απάντησαν δήλωσαν ότι το κλείσιμο των συνόρων αύξησε την αντίληψή τους για τα σύνορα ως εμπόδιο. Ως εκ τούτου, η πρόσφατα

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο «Ωθηση της ανάπτυξης και της συνοχής σε παραμεθόριες περιφέρειες της ΕΕ» — COM(2017) 534 final της 20ής Σεπτεμβρίου 2017.

² Βλέπε: «The effects of Covid-19 induced border closures on cross border regions» - ISBN 978-92-76-28398-0 και 978-92-76-28400-0

³ Δημόσια διαβούλευση σχετικά με την αντιμετώπιση των συνοριακών εμποδίων (2020), διαθέσιμη στη διεύθυνση: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/consultations/border-2020/

εκδοθείσα στρατηγική για έναν χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης⁴ χωρίς εσωτερικά σύνορα λαμβάνει δεόντως υπόψη τις εμπειρίες και τα διδάγματα που αντλήθηκαν από την πανδημία COVID-19. Επιπλέον, η Επιτροπή βρίσκεται στα πρώτα στάδια της εκπόνησης τροποποίησης του κώδικα συνόρων του Σένγκεν, η οποία αναμένεται να αντιμετωπίσει τις ελλείψεις που έχουν εντοπιστεί στο ισχύον σύστημα.

Ωστόσο, δεκαετίες καλών γειτονικών σχέσεων και εποικοδομητικής διασυνοριακής συνεργασίας οδήγησαν επίσης σε αξιοσημείωτες πράξεις αλληλεγγύης. Κράτη μέλη που επηρεάστηκαν λιγότερο από τους εξαιρετικά υψηλούς αριθμούς ασθενών που έχρηζαν εντατικής θεραπείας προσέφεραν βοήθεια αναλαμβάνοντας στις εγκαταστάσεις τους τη φροντίδα ασθενών από γειτονικές χώρες με μεγαλύτερες ανάγκες. Κατά μήκος ορισμένων συνόρων, οι καθιερωμένες διασυνοριακές δομές συντόνισαν την αντιμετώπιση της κρίσης και αποδείχθηκαν πολύτιμη πηγή αξιόπιστων πληροφοριών για τους ανθρώπους που συχνά βρίσκονταν σε σύγχυση λόγω των μεταβαλλόμενων και ασυνεπών κανόνων. Γίναμε επίσης μάρτυρες τακτικών εκδηλώσεων απλής ανθρώπινης συμπόνιας μεταξύ γειτονικών κοινοτήτων.

Αλληλεγγύη στις διασυνοριακές περιφέρειες την περίοδο της νόσου COVID-19⁵

Η ευρύτερη περιοχή (LU-BE-FR-DE) δημιούργησε μια ομάδα δράσης για την πανδημία με στόχο τον συντονισμό της αντιμετώπισης της πανδημίας σε πολλαπλά επίπεδα (π.χ. παρακολούθηση της διαθεσιμότητας κλινών εντατικής θεραπείας).

Οι γειτονικές πόλεις Görlitz (DE) και Zgorzelec (PL) διεξήγαγαν κοινές ασκήσεις έκτακτης ανάγκης (π.χ. σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν σε περίπτωση μαζικής επιδημίας ιλαράς) και χρησιμοποίησαν την εμπειρία αυτή για τη δημιουργία διασυνοριακού συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19.

Ο ευρωπαϊκός όμιλος εδαφικής συνεργασίας ΒΑΝΑΤ Triplex Confinium (ΕΟΕΣ BTC) φέρνει σε επαφή τοπικές αρχές στην τριμερή παραμεθόρια περιφέρεια Ουγγαρίας-Ρουμανίας-Σερβίας. Ο ΕΟΕΣ συνεργάστηκε για την παράδοση επειγόντως αναγκαίων προστατευτικών масκών και απολυμαντικών χεριών από την Ουγγαρία στις 37 ρουμανικές αρχές που συμμετέχουν στον ΕΟΕΣ.

Στα σύνορα Αυστρίας-Ιταλίας, η περιφέρεια Süd Tirol απέστειλε προστατευτικό εξοπλισμό στις αυτόνομες επαρχίες Bolzano και Trentino· τα νοσοκομεία στις πόλεις Innsbruck, Hall και Linz στην περιοχή του Τιρόλου παρείχαν φροντίδα σε Ιταλούς ασθενείς που είχαν ανάγκη εντατικής θεραπείας.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αντέδρασε άμεσα εντός των ορίων της νόμιμης εντολής της, ανοίγοντας γρήγορα «πράσινους διαδρόμους» για τη διαμετακόμιση βασικών αγαθών και θεσπίζοντας δύο σύνολα κατευθυντήριων γραμμών για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων⁶ και τη βοήθεια έκτακτης ανάγκης στο πλαίσιο της διασυνοριακής υγειονομικής περιθάλψης⁷.

⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο «Στρατηγική προς έναν πλήρως λειτουργικό και ανθεκτικό χώρο Σένγκεν χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα» — COM(2021) 277 της 2ας Ιουνίου 2021.

⁵ <https://cor.europa.eu/en/engage/Pages/covid19-stories.aspx#cooperation>

⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την άσκηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων κατά τη διάρκεια της έξαρσης της νόσου COVID-19» (EE C 102I της 30.3.2020, σ. 12).

⁷ Κατευθυντήριες οδηγίες για τη βοήθεια έκτακτης ανάγκης της ΕΕ για τη διασυνοριακή συνεργασία στον τομέα της υγειονομικής περιθάλψης που σχετίζεται με την κρίση της νόσου COVID-19 — COM(2020)2153 final της 3ης Απριλίου 2020.

Επιπλέον, βάσει πρότασης της Επιτροπής, με τη σύσταση (ΕΕ) 2020/1475 του Συμβουλίου⁸, και την τροποποίησή της (ΕΕ) 2021/119⁹, εφαρμόστηκε συντονισμένη προσέγγιση όσον αφορά τον περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19. Στην τροποποίηση προβλέπονται ειδικές διατάξεις για τους κατοίκους παραμεθόριων περιοχών οι οποίοι διασχίζουν συχνά τα σύνορα για λόγους εργασίας, εκπαίδευσης, ιατρικής περίθαλψης ή παροχής φροντίδας σε συγγενείς. Δεν θα πρέπει να απαιτείται η υποβολή τους σε καραντίνα όταν διασχίζουν τα σύνορα για ουσιαστικούς σκοπούς. Επιπλέον, εάν στις περιοχές αυτές θεσπιστεί απαίτηση διαγνωστικής εξέτασης για το διασυνοριακό ταξίδι, η συχνότητα των ελέγχων θα πρέπει να είναι αναλογική. Εάν η επιδημιολογική κατάσταση και στις δύο πλευρές των συνόρων είναι συγκρίσιμη, δεν θα πρέπει να επιβάλλονται απαιτήσεις υποβολής σε διαγνωστικές εξετάσεις για λόγους που σχετίζονται με ταξίδι.

Ωστόσο, η κρίση κατέδειξε ότι ο βαθμός ανθεκτικότητας των παραμεθόριων περιοχών εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το θεσμικό πλαίσιο και από το επίπεδο ετοιμότητας, το οποίο συχνά σχεδιάζεται και αποφασίζεται σε εθνικό επίπεδο. Το στοιχείο αυτό θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο περαιτέρω προβληματισμού.

Ως εκ τούτου, η παρούσα έκθεση διαρθρώνεται σε δύο τμήματα. Πρώτον, εξετάζει την πρόοδο που σημειώθηκε όσον αφορά την υλοποίηση των δράσεων που εξαγγέλθηκαν στο σχέδιο δράσης της ανακοίνωσης του 2017. Δεύτερον, με βάση εργασίες ανάλυσης και διαβουλεύσεις και λαμβανομένων υπόψη των διδαγμάτων που αντλήθηκαν κατά τη διάρκεια της κρίσης λόγω της νόσου COVID-19, η έκθεση επανεξετάζει το σχέδιο δράσης του 2017 για να αυξήσει την αποτελεσματικότητά του και να το προσαρμόσει στις νέες πραγματικότητες. Δεν προτείνονται νέες δράσεις, αλλά η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο οι πρωτοβουλίες και τα προγράμματα στο πλαίσιο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2021-2027 μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την τόνωση της ανάκαμψης των παραμεθόριων περιοχών, των οποίων οι οικονομίες σε πολλές περιπτώσεις έχουν διαταραχθεί σοβαρά λόγω της κρίσης. Η έκθεση εξετάζει επίσης τα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ με γειτονικές χώρες που βρίσκονται σε συμφωνημένη ενταξιακή πορεία για την προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

2. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ — ΒΑΣΙΚΑ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ

Οι εργασίες για την εφαρμογή του σχεδίου δράσης 10 σημείων του 2017, τον συντονισμό των οποίων έχει αναλάβει το σημείο επαφής για τα σύνορα εκτελούνται εδώ και λίγο περισσότερο από τρία έτη. Λεπτομερής αξιολόγηση κάθε δράσης παρουσιάζεται στον πίνακα στο τέλος της παρούσας έκθεσης. Η δημόσια διαβούλευση του 2020 που πραγματοποιήθηκε για να γίνουν κατανοητά ο αντίκτυπος των δράσεων αυτών και η τρέχουσα κατάσταση στις διασυνοριακές περιφέρειες συγκέντρωσε 453 απαντήσεις, οι οποίες συνέβαλαν στην παρούσα έκθεση.

Διάφορα αποτελέσματα έχουν ιδιαίτερη σημασία και, ως εκ τούτου, επισημαίνονται χωριστά κατωτέρω. Συνεισέφεραν σημαντικά με περισσότερους τρόπους: ορισμένα συνέβαλαν στο να γίνουν καλύτερα κατανοητές οι επίμονες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι που ζουν σε παραμεθόριες περιφέρειες· άλλα έδωσαν νέα ώθηση στην ανάπτυξη κοινών πρωτοβουλιών σε διασυνοριακό επίπεδο. Συνολικά, οι απαντήσεις αυτές συνέβαλαν θετικά στην έκθεση.

1. Εμπλουτισμένη εργαλειοθήκη για τη διασυνοριακή αλληλεπίδραση

⁸ Σύσταση (ΕΕ) 2020/1475 του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 2020, σχετικά με την εφαρμογή συντονισμένης προσέγγισης όσον αφορά τον περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19 (ΕΕ L 337 της 14.10.2020, σ. 3).

⁹ Σύσταση (ΕΕ) 2021/119 του Συμβουλίου, της 1ης Φεβρουαρίου 2021, για την τροποποίηση της σύστασης (ΕΕ) 2020/1475 σχετικά με την εφαρμογή συντονισμένης προσέγγισης όσον αφορά τον περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19 (ΕΕ L 361 της 2.2.2021, σ. 1).

Το 2018 η Επιτροπή εξέδωσε τη νομοθετική πρόταση για τον «ευρωπαϊκό διασυνοριακό μηχανισμό» (ECBM) με σκοπό να προσφέρει ένα νομικό εργαλείο για πρακτικές λύσεις αντιμετώπισης διασυνοριακών εμποδίων νομικού ή διοικητικού χαρακτήρα¹⁰. Το 2019, για να προωθήσει τις προσπάθειες αντιμετώπισης αυτών των εμποδίων, η Επιτροπή δρομολόγησε την καινοτόμο πρωτοβουλία **b-solutions**¹¹, η οποία παρέχει νομική στήριξη σε δημόσιες αρχές στις παραμεθόριες περιφέρειες για τον εντοπισμό των βαθύτερων αιτίων των νομικών ή διοικητικών εμποδίων που επηρεάζουν τις διασυνοριακές αλληλεπιδράσεις τους και για τη διερεύνηση πιθανών λύσεων. Η διαδικασία αυτή ήταν επιτυχής, καθώς οδήγησε στην επίλυση 90 υποθέσεων συνοριακών εμποδίων. Οι υποθέσεις αφορούσαν 27 διασυνοριακές περιφέρειες σε 21 κράτη μέλη και αντιμετώπισαν εμπόδια κυρίως στους τομείς της απασχόλησης, των δημόσιων μεταφορών, της υγειονομικής περίθαλψης και της θεσμικής συνεργασίας.

Τα βασικά διδάγματα που αντλήθηκαν από την πρωτοβουλία «b-solutions» καταδεικνύουν ότι:

- 1) οι λύσεις πρέπει να είναι προσαρμοσμένες σε κάθε συγκεκριμένο πλαίσιο, παρότι η πείρα από την αντιμετώπιση παρόμοιων εμποδίων σε άλλες παραμεθόριες περιφέρειες μπορεί συχνά να είναι χρήσιμη·
- 2) η εφαρμογή λύσεων αποτελεί συνήθως πολύπλοκη και χρονοβόρα διαδικασία, η οποία καθίσταται δυνατή μόνο με τη συμμετοχή και την πολιτική δέσμευση πολυεπίπεδων αρχών λήψης αποφάσεων·
- 3) διάφορα εργαλεία μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον προσδιορισμό λύσεων· ορισμένα μπορεί να είναι ευρωπαϊκά, ενώ άλλα να είναι ήδη διαθέσιμα σε εθνικό επίπεδο. Ωστόσο, οι λύσεις αυτές απαιτούν συχνά αλλαγές στο νομικό πλαίσιο.

Συνολικά, η επιτυχία της πρωτοβουλίας «b-solutions» οφείλεται επίσης στο γεγονός ότι χαράσσει τον δρόμο για πιο μακροπρόθεσμες συμφωνίες μεταξύ των κρατών μελών και των περιφερειών για την οριστική εξάλειψη των εμποδίων, όπως παρουσιάζεται στο πλαίσιο της επόμενης σελίδας. Τα εν λόγω πιλοτικά έργα καταδεικνύουν επίσης τις δυνατότητες του ECBM. Σε 13 από τις πρώτες 43 υποθέσεις της πρωτοβουλίας «b-solutions» (30 %), οι συμμετέχοντες και οι εμπειρογνώμονες εξέφρασαν σαφώς την άποψη ότι ένα νομικό εργαλείο της ΕΕ, όπως ο ECBM, θα είχε συμβάλει στην αντιμετώπιση επαναλαμβανόμενων συνοριακών εμποδίων εάν ήταν διαθέσιμο¹². Ο μηχανισμός αυτός βρίσκεται ακόμη υπό συζήτηση στο Συμβούλιο, αφού το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διατύπωσε την σε εν γένει θετική θέση του¹³ το 2019. Η Επιτροπή παραμένει πεπεισμένη για τα θετικά οφέλη που θα επιφέρει η πρόταση.

Ορθή πρακτική: ιατρικές υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης κατά μήκος των γαλλο-ισπανικών συνόρων

Παρά την ύπαρξη του πρώτου ευρωπαϊκού διεθνικού νοσοκομείου της Cerdanya, μέχρι πρόσφατα οι ιατροί δεν μπορούσαν να ανταποκριθούν σε επείγοντα ιατρικά περιστατικά στην άλλη πλευρά των συνόρων λόγω της έλλειψης αυτόματης αμοιβαίας αναγνώρισης του καθεστώτος τους ως ιατρών. Με ένα έργο **b-solutions** προσδιορίστηκε ο τρόπος αντιμετώπισης του διοικητικού αυτού εμποδίου το 2019. Το 2020, οι αρμόδιοι τοπικοί φορείς υλοποίησαν τη λύση. Μετά τη γαλλογερμανική σύνοδο κορυφής της 15ης Μαρτίου 2021, έχει αναληφθεί πλέον νέα πολιτική δέσμευση για την περαιτέρω ανάπτυξη κοινού πλαισίου για τη

¹⁰ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση μηχανισμού αντιμετώπισης νομικών και διοικητικών εμποδίων σε διασυνοριακό πλαίσιο — COM(2018) 373 final της 29ης Μαΐου 2018.

¹¹ <https://www.b-solutionsproject.com/>

¹² Συλλογή με περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την εμπειρία αυτή έχει δημοσιευθεί με ISBN 978-92-76-13300-1 και 978-92-76-13302-5.

¹³ Νομοθετικό ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 14ης Φεβρουαρίου 2019 σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση μηχανισμού αντιμετώπισης νομικών και διοικητικών εμποδίων σε διασυνοριακό πλαίσιο [COM(2018) 373 – C8-0228/2018 – 2018/0198(COD)].

διασυνοριακή υγειονομική περίθαλψη στη διασυνοριακή περιφέρεια.

2. Εξελίξεις στη διασυνοριακή υγειονομική περίθαλψη

Ο τομέας της υγειονομικής περίθαλψης έχει αποτελέσει αντικείμενο αυξημένης προσοχής τα τελευταία έτη. Ως αποτέλεσμα, έχει πλέον εξασφαλιστεί πολύ καλύτερη κατανόηση των διασυνοριακών υπηρεσιών υγείας, της προστιθέμενης αξίας τους (για παράδειγμα, με την παροχή διευκόλυνσης για την πρόσβαση σε διασυνοριακές υπηρεσίες υγείας κοντά στους ασθενείς) και των επαναλαμβανόμενων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν (τα οποία συχνά συνδέονται με την επιστροφή των εξόδων θεραπείας). Οι εξελίξεις πολιτικής και η χρηματοδοτική στήριξη, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο των προγραμμάτων διασυνοριακής συνεργασίας Interreg που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), συνεργάζονται στενά για να διευκολυνθεί η ανάπτυξη διασυνοριακών υπηρεσιών υγείας που συχνά μπορούν να σώσουν ζωές (π.χ. παρέχοντας στον διασυνοριακό πληθυσμό πολύ ταχύτερη πρόσβαση σε εξειδικευμένη περίθαλψη ή σε υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης).

Ορθή πρακτική: Έργο Healthacross

Έπειτα από έτη προετοιμασίας και συνεργασίας μεταξύ Αυστρίας και Τσεχίας, ένα νέο κοινό ιατρικό κέντρο τέθηκε σε λειτουργία στην αυστριακή πόλη Gmünd, όπου Τσέχοι ασθενείς μπορούν επίσης να λάβουν ενδονοσοκομειακή και εξωνοσοκομειακή περίθαλψη.

3. Νέες διασυνοριακές συνδέσεις δημόσιων μεταφορών

Πέραν των νομικών εμποδίων, μία από τις μεγαλύτερες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι που ζουν σε παραμεθόριες περιφέρειες είναι η περιορισμένη πρόσβαση σε περιοχές της άλλης πλευράς των συνόρων με χρήση των δημόσιων μέσων μεταφοράς. Πάρα πολλές υπηρεσίες εξακολουθούν να σταματούν στα σύνορα και πάρα πολλά διοικητικά εμπόδια επηρεάζουν τα κοινά συστήματα δημόσιων μεταφορών. Μετά τη διενέργεια ολοκληρωμένης χαρτογράφησης των συνδέσεων που λείπουν στον σιδηροδρομικό τομέα και με σειρά συγκεκριμένων έργων που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, το πρόβλημα αυτό αντιμετωπίζεται σε αρκετές διασυνοριακές περιφέρειες. Σε ορισμένες παραμεθόριες περιφέρειες έχουν δημιουργηθεί εταιρικές σχέσεις για την ανάπτυξη κοινών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της ενοποίησης των δρομολογίων και της έκδοσης εισιτηρίων. Απαιτούνται ακόμη πολλές ενέργειες, αλλά έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος.

Ορθή πρακτική: νέο διασυνοριακό τροχαίο υλικό

Κατά μήκος των γαλλογερμανικών συνόρων, το πρόγραμμα Interreg χρηματοδοτεί την ανάπτυξη διασυνοριακού πρωτοτύπου αμαξοστοιχίας —το Coradia polyvalent (πολυδύναμο Coradia)— που θα λειτουργεί και στα δύο περιφερειακά σιδηροδρομικά δίκτυα. 30 τέτοιες αμαξοστοιχίες προβλέπεται να εκτελούν δρομολόγια σε διασυνοριακό επίπεδο έως το 2024.

4. Ένα σαφές πλαίσιο χρηματοδοτικής στήριξης

Ο νέος κανονισμός Interreg για τη στήριξη των προγραμμάτων διασυνοριακής συνεργασίας 2021-2027 άρχισε να ισχύει την 1η Ιουλίου 2021¹⁴. Περιλαμβάνει νέο ειδικό στόχο Interreg για

¹⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1059 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις ειδικές διατάξεις που διέπουν τον στόχο «Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία» (Interreg) ο οποίος υποστηρίζεται

βελτιωμένη διακυβέρνηση συνεργασίας, ο οποίος ενισχύει τις δυνατότητες των προγραμμάτων διασυνοριακής συνεργασίας Interreg (κατά μήκος τόσο των εσωτερικών όσο και των εξωτερικών συνόρων) για την ενεργή αντιμετώπιση των συνοριακών εμποδίων στις εν λόγω περιφέρειες. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κοινοποίησε σε μελλοντικές αρχές προγράμματος έγγραφα προσανατολισμού για τα σύνορα, τα οποία καταρτίστηκαν για να καθοδηγήσουν τα κράτη μέλη, τις περιφέρειες και τις χώρες εταίρους στη διαδικασία προγραμματισμού, με βάση κυρίως τις γνώσεις που αποκτήθηκαν από την εφαρμογή του σχεδίου δράσης του 2017. Παράλληλα, ο νέος κανονισμός για το ΕΤΠΑ¹⁵ ενθαρρύνει θερμά τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες να αξιοποιήσουν τα οικεία εθνικά και περιφερειακά προγράμματα ΕΤΠΑ για να επενδύσουν σε διασυνοριακές πρωτοβουλίες και έργα υποδομής. Η αξιοποίηση συνεργειών με επενδύσεις σε γειτονικές περιφέρειες θα αποτελέσει σημαντικό βήμα για την αύξηση της αποτελεσματικότητας της πολιτικής συνοχής στις παραμεθόριες περιφέρειες.

3. ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Οι διασυνοριακές περιφέρειες χρειάζονται εξατομικευμένες λύσεις και πολιτικές που μπορούν να μεγιστοποιήσουν το δυναμικό τους, να εξαλείψουν τους υφιστάμενους φραγμούς και να τονώσουν την οικονομική ανάκαμψη και ανθεκτικότητά τους. Την άποψη αυτή εξέφρασαν και οι Ευρωπαίοι στη δημόσια διαβούλευση του 2020. Το 79 %¹⁶ όσων απάντησαν ανέφερε ότι «η ευρωπαϊκή δράση υπέρ των παραμεθόριων περιφερειών είναι σημαντική διότι συμβάλλει στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης μεταξύ ατόμων και οργανισμών και διότι επισημαίνει ότι τα εθνικά νομικά πλαίσια συχνά δεν λαμβάνουν υπόψη τις διασυνοριακές περιοχές». Επιπλέον, το 42 % συμφώνησε ότι η δράση που ανέλαβε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά την τελευταία πενταετία τόνωσε τις διασυνοριακές περιφέρειες περισσότερο από ποτέ και θα πρέπει να συνεχιστούν. Τέλος, το 65 % όσων απάντησαν διαφώνησε με την άποψη ότι η δράση της Επιτροπής θα πρέπει να περιοριστεί στην παροχή χρηματοδότησης Interreg.

Με βάση τα διδάγματα που έχουν αντληθεί από το 2017 και έπειτα, συμπεριλαμβανομένων των διδαγμάτων από την κρίση λόγω της νόσου COVID-19, και κυρίως την ανάγκη για περισσότερη και βαθύτερη θεσμική διασυνοριακή συνεργασία, καθώς και με βάση τις επείγουσες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ευρώπη και ο κόσμος όσον αφορά την κλιματική αλλαγή, η Επιτροπή προτείνει την επανεστίαση των δράσεων με γνώμονα **τέσσερις ομάδες**:

- i. **Ανθεκτικότητα μέσω βαθύτερης θεσμικής συνεργασίας**
- ii. **Περισσότερες και καλύτερες διασυνοριακές δημόσιες υπηρεσίες**
- iii. **Δυναμικές διασυνοριακές αγορές εργασίας**
- iv. **Παραμεθόριες περιφέρειες για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία**

Η δράση σε αυτές τις ομάδες πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα στις παραμεθόριες περιφέρειες να δοκιμάζουν καινοτόμες λύσεις σε διασυνοριακό πλαίσιο, και να τις διευκολύνει να συνεχίσουν να λειτουργούν ως κομβικά σημεία και εργαστήρια της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Οι διασυνοριακές περιοχές καθιστούν τόσο τα οφέλη όσο και τις ελλείψεις της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης ορατά και πραγματικά για το ευρύ κοινό. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη πρέπει να συνεργαστούν με τις περιφέρειες αυτές ώστε να αναπτύξουν από κοινού καινοτόμες προσεγγίσεις για την εμβάθυνση της ολοκλήρωσής τους και την αύξηση των διασυνοριακών ανταλλαγών. Οι προσεγγίσεις και οι λύσεις για την αύξηση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης που αναπτύσσονται και δοκιμάζονται σε διασυνοριακές περιφέρειες μπορούν στη συνέχεια να χρησιμοποιηθούν ευρύτερα και σε άλλες περιφέρειες.

από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και τους μηχανισμούς εξωτερικής χρηματοδότησης (EE L 231 της 30.6.2021, σ. 94).

¹⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1058 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής (EE L 231 της 30.6.2021, σ. 60).

¹⁶ Άθροισμα των απαντήσεων «συμφωνά απόλυτα» 57,4 % και «συμφωνά» 21,4 %.

Η υλοποίηση καινοτόμων δράσεων για την ανάπτυξη των διασυνοριακών περιφερειών είναι δυνατή όταν, σε διάφορους τομείς εργασίας, οι δημόσιοι και άλλοι οργανισμοί λαμβάνουν υπόψη τη διασυνοριακή περιφέρεια ως σύνολο και όχι ως το άθροισμα δύο χωριστών μερών. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη χρήση των νέων εργαλείων πολιτικής και των χρηματοδοτικών εργαλείων της περιόδου 2021-2027. Καινοτόμες λύσεις αναπτύσσονται σε διάφορους τομείς πολιτικής, όπως οι εξής:

- Οι ευρωπαϊκοί κόμβοι ψηφιακής καινοτομίας, καθώς και μια ενισχυμένη πολιτική διαλειτουργικότητας, που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη»¹⁷, μπορούν να τονώσουν την αυξημένη συνεργασία μεταξύ γειτονικών χωρών και να παράσχουν στήριξη για την ψηφιακή καινοτομία δημόσιων υπηρεσιών και επιχειρήσεων σε διασυνοριακές περιφέρειες.
- Οι συντονισμένες διοικητικές διαδικασίες για τις δημόσιες συμβάσεις μπορούν να ενισχύσουν τους επιχειρηματικούς δεσμούς σε διασυνοριακό επίπεδο. Τα διασυνοριακά έργα για τη «συνδεδεμένη δημόσια διοίκηση» στο πλαίσιο της εμβληματικής πρωτοβουλίας «Εκσυγχρονισμός» του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας μπορούν να εμβαθύνουν τη συνεργασία μεταξύ των διοικήσεων γειτονικών περιφερειών. Στις οδηγίες του 2014 για τις δημόσιες συμβάσεις¹⁸ συμπεριλήφθηκαν ειδικές διατάξεις για τις από κοινού διαδικασίες σύναψης συμβάσεων και για τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων που αφορούν αναθέτουσες αρχές από διαφορετικά κράτη μέλη, ειδικότερα από μεικτές νομικές οντότητες, συμπεριλαμβανομένων των ευρωπαϊκών ομίλων εδαφικής συνεργασίας.
- Η στρατηγική για τις MME¹⁹ παρέχει ένα πλαίσιο στις παραμεθόριες περιφέρειες για τη διερεύνηση λύσεων με σκοπό την επίλυση διασυνοριακών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι MME.
- Η διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη»²⁰ για το δίκτυο ΔΕΔ-Μ περιλαμβάνει στοχευμένη δράση για τις διασυνοριακές συνδέσεις με σκοπό την ενοποίηση των δικτύων μεταφορών εκατέρωθεν των συνόρων και των ψηφιακών υποδομών και υπηρεσιών²¹.
- Η εστίαση στη βιωσιμότητα και ο αντίκτυπος της πανδημίας διαμορφώνουν μια νέα γενιά καταναλωτών, οι οποίοι αναζητούν ευκαιρίες για διακοπές με χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές ή χωρίς πλαστικό. Το γεγονός αυτό δημιουργεί ένα νέο πεδίο για διασυνοριακή συνεργασία, όσον αφορά τον κοινό τουρισμό και τα τοπικά δίκτυα έξυπνων και βιώσιμων τουριστικών προορισμών.

Η Επιτροπή θα στηρίξει τις διασυνοριακές περιφέρειες στην καινοτομία κατά τον σχεδιασμό μελλοντικών εξελίξεων, προσελκύοντας με τον τρόπο αυτόν τις παραμεθόριες κοινότητες ώστε όχι μόνο να παραμείνουν εκεί όπου βρίσκονται, αλλά και να αναπτυχθούν μεγιστοποιώντας το δυναμικό των περιφερειών καταγωγής τους.

Οι νέοι διαδραματίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση των παραμεθόριων περιοχών. Το έντονο ενδιαφέρον τους για διασυνοριακή συνεργασία καταδεικνύεται από το υψηλό ποσοστό συμμετοχής στο πρόγραμμα εθελοντισμού Interreg²² που δημιουργήθηκε με τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εθελοντικής Υπηρεσίας. Από το 2019, περισσότεροι από 500 νέοι έχουν

¹⁷ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/activities/digital-programme>.

¹⁸ Οδηγία 2014/24/ΕΕ (άρθρα 38 και 39) και οδηγία 2104/25/ΕΕ (άρθρα 39 και 57).

¹⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52020DC0103>.

²⁰ <https://ec.europa.eu/inea/en/connecting-europe-facility>.

²¹ <https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/CEFDIGITAL/CEF+Digital+Home>

²² <https://www.interregyouth.com/>.

συμμετάσχει εθελοντικά σε προγράμματα και έργα Interreg. Ορισμένοι επίσης συνεργάστηκαν για τη σύνταξη του μανιφέστου της νεολαίας για συνεργασία²³.

Οι περισσότερες από τις πτυχές που περιγράφονται κατωτέρω στις τέσσερις ομάδες μπορούν να λάβουν χρηματοδοτική στήριξη κατά μήκος όλων των εσωτερικών και εξωτερικών συνόρων της ΕΕ από τα νέα προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας Interreg, το πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας του ΜΠΒ και τα προγράμματα Interreg Next. Ειδικότερα, ο νέος στόχος «βελτιωμένη διακυβέρνηση της συνεργασίας» που θεσπίστηκε στο πλαίσιο του κανονισμού Interreg σχεδιάστηκε ειδικά για τον σκοπό αυτόν. Από τα 65 προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας που προβλέπεται να υλοποιηθούν την περίοδο 2021-2027 κατά μήκος των εσωτερικών και εξωτερικών συνόρων της ΕΕ, τουλάχιστον 50 θα χρησιμοποιήσουν αυτόν τον στόχο για την ενίσχυση της διασυνοριακής διακυβέρνησης. Για παράδειγμα, τα προγράμματα μπορούν να προβλέπουν τη σύσταση ταμείων μικρών έργων για την αντιμετώπιση εμποδίων ή την πραγματοποίηση επενδύσεων στον από κοινού σχεδιασμό αναπτυξιακών στρατηγικών ή κοινών μηχανισμών χωροταξικού σχεδιασμού. Χρηματοδοτική στήριξη μπορεί επίσης να διατεθεί για τη διερεύνηση της ανάγκης για κοινές δημόσιες υπηρεσίες ή για επενδύσεις στην ανάπτυξη ισχυρών διασυνοριακών στατιστικών, όπως συνέστησε πρόσφατα το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο²⁴.

3.1. Ανθεκτικότητα μέσω βαθύτερης θεσμικής συνεργασίας

Κάθε δράση που αναλαμβάνεται για τη στήριξη των διασυνοριακών περιφερειών πρέπει να υποστηρίζεται από ισχυρούς μηχανισμούς διακυβέρνησης ώστε να διασφαλίζεται η βιωσιμότητα και η διατηρησιμότητά της, καθώς και ότι δεν εξαρτάται μόνο από την καλή θέληση του καθενός. Υπάρχουν πολλά περιθώρια για περαιτέρω ανάπτυξη της κοινής διαχείρισης των διασυνοριακών περιφερειών, από τη διοργάνωση κοινών δημόσιων διαβουλεύσεων σχετικά με τις μελλοντικές επενδύσεις έως την εξέταση του ενδεχομένου ανάπτυξης κοινού σχεδιασμού της χρήσης γης και κοινών δημόσιων υπηρεσιών με βάση την εγγύτητα. Στη δημόσια διαβούλευση του 2020, το 56 % όσων απάντησαν ανέφερε ότι τα κύρια εμπόδια που σχετίζονται με τις νομοθετικές διαδικασίες συνδέονται με τη θεσμική συνεργασία.

Τα εργαλεία συνεργασίας της ΕΕ είναι ήδη διαθέσιμα, κυρίως με τη μορφή των **ευρωπαϊκών ομίλων εδαφικής συνεργασίας** (ΕΟΕΣ) οι οποίοι παρέχουν ένα σταθερό νομικό πλαίσιο για κοινές πρωτοβουλίες και επενδύσεις. Οι 80 υφιστάμενοι ΕΟΕΣ καλύπτουν ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης δημόσιων υπηρεσιών. Ωστόσο, για να εντατικοποιηθεί η διασυνοριακή συνεργασία, είναι απαραίτητη η στενότερη συνεργασία με τις εθνικές αρχές που είναι αρμόδιες για την υλοποίηση. Από κοινού με την πλατφόρμα ΕΟΕΣ²⁵ που φιλοξενείται από την Επιτροπή των Περιφερειών, η Επιτροπή θα εργαστεί για την προώθηση της χρήσης τους σε ολόκληρη την ΕΕ. Άλλες μορφές συνεργασίας που λαμβάνουν στήριξη από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, όπως οι συμμαχίες ευρωπαϊκών πανεπιστημίων²⁶ στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+ ή οι ευρωπαϊκοί κόμβοι ψηφιακής καινοτομίας, μπορούν να χρησιμοποιήσουν το νομικό εργαλείο του ΕΟΕΣ για τη διατήρηση της διασυνοριακής συνεργασίας, επεκτείνοντας με τον τρόπο αυτόν τον αντίκτυπό του πέρα από την πολιτική συνοχής.

Ο **ευρωπαϊκός διασυνοριακός μηχανισμός** (ECBM) που προτάθηκε από την Επιτροπή το 2018 προσφέρει επίσης τρόπους αξιοποίησης του δυναμικού των διασυνοριακών περιφερειών με τη

²³ https://europa.eu/youth/get-involved/democratic%20participation/manifesto-youth-youth-shape-european-territorial-cooperation_el.

²⁴ <https://www.eca.europa.eu/el/Pages/DocItem.aspx?did=58917>

²⁵ <https://portal.cor.europa.eu/egtc/Platform/Pages/welcome.aspx>

²⁶ https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area/european-universities-initiative_el

θέσπιση νομικού πλαισίου για την αντιμετώπιση συννοριακών εμποδίων. Στις περιπτώσεις όπου η καθιερωμένη συνεργασία παρέχει ήδη αυτό το πλαίσιο, ο ECBM αποτελεί πρόσθετη επιλογή. Στις περιπτώσεις όπου δεν υπάρχει θεσμοθετημένος μηχανισμός για την αντιμετώπιση των εμποδίων, ο ECBM παρέχει μια έτοιμη λύση.

Σε επίπεδο κρατών μελών, οι υφιστάμενες επίσημες συμφωνίες διευκολύνουν τη συνεργασία παρέχοντας ένα κοινό, συμφωνημένο νομικό πλαίσιο εντός του οποίου τα κράτη μέλη οφείλουν να ενεργούν. Περιφερειακοί όμιλοι, όπως η Οικονομική Ένωση Μπενελούξ ή το Σκανδιναβικό Συμβούλιο Υπουργών, μπορούν να διαδραματίσουν καίριο ρόλο παρέχοντας ένα ενιαίο πλαίσιο για αλληλεπίδραση. Διμερείς συμφωνίες όπως η συνθήκη του Άαχεν μεταξύ Γαλλίας και Γερμανίας ή η διακυβερνητική επιτροπή Εσθονίας-Λετονίας έχουν παρόμοιους στόχους. Περισσότερα θα μπορούσαν να επιτευχθούν με τη διερεύνηση, για παράδειγμα, της δυνατότητας από κοινού διεξαγωγής δοκιμών για τη θωράκιση των συνόρων κατά την εκπόνηση νέας νομοθεσίας ή τη μεταφορά ευρωπαϊκών οδηγιών. Το εργαλείο εκτίμησης εδαφικών επιπτώσεων που χρησιμοποιεί επί του παρόντος η Επιτροπή μέσω της εργαλειοθήκης της για τη βελτίωση της νομοθεσίας αποτελεί χρήσιμη βάση για τον σκοπό αυτόν. Στις διμερείς επαφές, τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να εξετάζουν τρόπους διευκόλυνσης της διασυννοριακής αλληλεπίδρασης, κυρίως καθιστώντας δυνατή την παρέκκλιση από τους εθνικούς κανόνες ή ενισχύοντας την αμοιβαία αναγνώριση με βάση την αμοιβαία γνώση, τα αμοιβαία πρότυπα και την αμοιβαία εμπιστοσύνη.

Η Επιτροπή είναι έτοιμη να στηρίζει την ανάπτυξη ισχυρότερων συστημάτων διακυβέρνησης για τις διασυννοριακές περιφέρειες. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με διάφορους τρόπους, ορισμένοι από τους οποίους παρατίθενται στο πλαίσιο που ακολουθεί. Τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες ενθαρρύνονται να συμμετάσχουν στη διαδικασία αυτή, κυρίως χρησιμοποιώντας την επόμενη γενιά των προγραμμάτων διασυννοριακής συνεργασίας Interreg για να επενδύσουν σε βιώσιμα συστήματα συνεργασίας προσαρμοσμένα στις ιδιαίτερες συνθήκες τους.

Δράσεις:

- Η Επιτροπή θα επεκτείνει την πρωτοβουλία **b-solutions** που θεσπίστηκε το 2019 ώστε να καλύψει την περίοδο 2021-2027 και να συμπεριλάβει παραμεθόριες περιφέρειες που βρίσκονται σε προενταξιακό στάδιο. Τα αποτελέσματα θα κοινοποιηθούν μέσω της διαδικτυακής πλατφόρμας του δικτύου σημείων επαφής για τα σύνορα²⁷, καθώς και άλλων διαύλων.
- Για να επιτευχθεί μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση όσον αφορά την **προστιθέμενη αξία της διασυννοριακής συνεργασίας**, η Επιτροπή θα αναπτύξει μέθοδο αυτοαξιολόγησης για την ανάλυση τόσο της έντασης της διασυννοριακής συνεργασίας όσο και της συμβολής της στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση στις παραμεθόριες περιοχές.
- Η Επιτροπή θα συνεχίσει να στηρίζει το έργο των **στατιστικών υπηρεσιών** για την παραγωγή και την ανάλυση διασυννοριακών δεδομένων με σκοπό τη χάραξη πολιτικής βάσει αποδεικτικών στοιχείων: ένα πιλοτικό έργο που διεξάγεται επί του παρόντος αποσκοπεί στον προσδιορισμό των διασυννοριακών πόλεων και λειτουργικών αστικών περιοχών με στόχο τη συλλογή δεδομένων για αυτές σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Θα συνεχίσει να υποστηρίζει το έργο που επιτελείται από το ευρωπαϊκό δίκτυο διασυννοριακής παρακολούθησης²⁸.

²⁷ <https://futurium.ec.europa.eu/en/border-focal-point-network/b-solutions>

²⁸ <https://www.bbsr.bund.de/BBSR/EN/research/specialist-articles/spatial-development/eu-council-presidency/network-crossborderdata/main.html>

3.2. Περισσότερες και καλύτερες διασυνοριακές δημόσιες υπηρεσίες

Οι άνθρωποι που ζουν σε παραμεθόριες περιφέρειες συχνά βρίσκονται μακριά από υπηρεσίες εντός των εθνικών συνόρων τους και δεν διαθέτουν επαρκή ψηφιακή σύνδεση, ενώ βρίσκονται πολύ κοντά σε υπηρεσίες εγγύτητας στην άλλη πλευρά των συνόρων. Ορισμένες παραμεθόριες περιφέρειες έχουν ήδη μακρά παράδοση στην κοινή χρήση δημόσιων υπηρεσιών ή ακόμη και στη συγκέντρωση πόρων για την παροχή υπηρεσιών εγγύτητας σε όλους τους κατοίκους που ζουν εκατέρωθεν των εθνικών συνόρων. Στη δημόσια διαβούλευση του 2020, ορισμένοι από όσους απάντησαν επισήμαναν τις δυσκολίες πρόσβασης σε αξιόπιστες δημόσιες μεταφορές ως το κύριο εμπόδιο για τη χρήση διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών, ακολουθούμενες από την έλλειψη κοινών ψηφιακών υπηρεσιών.

Η πανδημία COVID-19 έφερε στο φως δύο πτυχές των διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών στον τομέα της υγείας²⁹. Αφενός, η αιφνίδια εισαγωγή περιορισμών στις διασυνοριακές μετακινήσεις παρεμπόδισε την πρόσβαση τόσο ασθενών όσο και ιατρικού προσωπικού σε εγκαταστάσεις υγειονομικής περίθαλψης. Παραδόξως, οι περιορισμοί αυτοί ανέδειξαν ιδιαίτερες τη σημασία των καθημερινών διασυνοριακών ροών. Αφετέρου, η έντονη ανάγκη για ιατρικές υπηρεσίες ενίσχυσε την αλληλεγγύη σε διασυνοριακό επίπεδο και κατέδειξε ότι η ανθεκτικότητα των παραμεθόριων περιφερειών σε κρίσεις εξαρτάται από τη μεταξύ τους διασυνοριακή συνεργασία.

Παρόμοια συμπεράσματα έχουν συναχθεί για την πρόσβαση σε υπηρεσίες εκπαίδευσης, πολιτισμού και αναψυχής, χωρίς να λησμονείται η ανάγκη διευκόλυνσης της φυσικής πρόσβασης στις υπηρεσίες μέσω συστημάτων μεταφορών χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, όπως τρένα, τραμ και λεωφορεία. Για παράδειγμα, στη στρατηγική της ΕΕ για την ενοποίηση του ενεργειακού συστήματος³⁰ προσδιορίζεται η συνεχιζόμενη έλλειψη διασυνοριακής διαλειτουργικότητας των υπηρεσιών φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων, η οποία εμποδίζει την ανάπτυξη πιο οικολογικών υπηρεσιών μεταφορών σε διασυνοριακό επίπεδο.

Σε πρόσφατη μελέτη³¹ που χρηματοδοτήθηκε από το Δικτυακό Παρατηρητήριο της Ευρωπαϊκής Χωροταξίας του προγράμματος Interreg συγκεντρώθηκαν πληροφορίες σχετικά με 580 διασυνοριακές δημόσιες υπηρεσίες κατά μήκος των εσωτερικών συνόρων της ΕΕ. Επί του παρόντος, οι περισσότερες από αυτές τις διασυνοριακές δημόσιες υπηρεσίες ασχολούνται με την προστασία του περιβάλλοντος, την πολιτική προστασία, τη διαχείριση καταστροφών και τις μεταφορές. Από τις μελλοντικές τάσεις προκύπτει ότι αναμένονται νέες διασυνοριακές δημόσιες υπηρεσίες, ιδιαίτερα στους τομείς του χωροταξικού σχεδιασμού, της οικονομικής ανάπτυξης, του τουρισμού και του πολιτισμού. Πολλές περιφέρειες διερευνούν τις δυνατότητες παροχής διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών στους τομείς της υγειονομικής περίθαλψης και της αγοράς εργασίας. Η πανδημία ανέδειξε επίσης τη σημασία της ψηφιοποίησης. Στήριξη των παραμεθόριων περιφερειών σημαίνει διασφάλιση της διαλειτουργικότητας και του εξ ορισμού διασυνοριακού χαρακτήρα των ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών, σύμφωνα με το όραμα και τις αρχές που καθορίζονται στο ευρωπαϊκό πλαίσιο διαλειτουργικότητας και στο σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση³².

²⁹ Βλέπε: «The effects of COVID-19 induced border closures on cross border regions» — ISBN 978-92-76-28397-3 και ISBN 978-92-76-28399-7

³⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Ενέργεια για μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία: Στρατηγική της ΕΕ για την ενοποίηση του ενεργειακού συστήματος» — COM(2020) 299 final της 8ης Ιουλίου 2020.

³¹ www.espon.eu/cps

³² <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/european-egovernment-action-plan-2016-2020>.

Τόσο η Επιτροπή των Περιφερειών (σε γνωμοδότηση που εξέδωσε το 2020³³) όσο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο [στο πλαίσιο του πιλοτικού έργου «Ολοκληρωμένη πρωτοβουλία για τη διασυνοριακή αντιμετώπιση κρίσεων (CB-CRII)³⁴»] υπογράμμισαν την ανάγκη να εξασφαλιστεί ισχυρότερο και σταθερότερο πλαίσιο για τις διασυνοριακές δημόσιες υπηρεσίες. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμμερίζεται πλήρως αυτόν τον στόχο και προτείνει συγκεκριμένες δράσεις στον τομέα αυτόν.

Δράσεις:

- Η Επιτροπή θα στηρίξει την ανθεκτικότητα των διασυνοριακών περιφερειών, κυρίως με την **ανάπτυξη ισχυρών διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών**, μεταξύ άλλων μέσω της ψηφιοποίησης και της διαλειτουργικότητας. Δύο υπό εξέλιξη μελέτες (μία για τις δημόσιες υπηρεσίες και μία για τις δημόσιες μεταφορές) θα αποτελέσουν τη βάση για την ανταλλαγή ορθών πρακτικών και λύσεων σε επαναλαμβανόμενα ζητήματα. Οι διασυνοριακές περιφέρειες θα μπορούν να έχουν πρόσβαση σε ολοκληρωμένες πληροφορίες μέσω **πλατφόρμας** η οποία θα δημιουργηθεί στο πλαίσιο του πιλοτικού έργου CB-CRII του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που αναφέρθηκε ανωτέρω.
- Η Επιτροπή θα εντατικοποιήσει τις δράσεις που έχουν ήδη αναληφθεί στον τομέα της διασυνοριακής υγειονομικής περιθάλψης:
 1. **αξιολόγηση της οδηγίας περί εφαρμογής των δικαιωμάτων των ασθενών στο πλαίσιο της διασυνοριακής υγειονομικής περιθάλψης** προκειμένου να εκτιμηθεί πόσο αποτελεσματικά έχει επιτύχει τον στόχο της όσον αφορά τη διευκόλυνση της πρόσβασης του κοινού σε ασφαλή και ποιοτική διασυνοριακή υγειονομική περίθαλψη σε άλλη χώρα της ΕΕ (στο πλαίσιο της οποίας θα εξεταστούν κυρίως τα εναπομένοντα νομικά και διοικητικά εμπόδια)·
 2. ευκαιρίες χρηματοδότησης που παρέχονται στο πλαίσιο του **προγράμματος «Η ΕΕ για την υγεία» (EU4Health)** για διακρατική συνεργασία όσον αφορά τη μεταφορά γνώσεων και ορθών πρακτικών·
 3. **σχεδιαζόμενη δημιουργία του ευρωπαϊκού χώρου δεδομένων υγείας** για τη βελτίωση της χάραξης πολιτικής στον τομέα της υγείας, την υποστήριξη κανονιστικών δραστηριοτήτων με αποδεικτικά στοιχεία και τη βελτίωση της έρευνας και καινοτομίας στον τομέα της υγείας, συμπεριλαμβανομένης της από κοινού πρόσβασης σε διασυνοριακές υπηρεσίες υγειονομικής περιθάλψης³⁵.

3.3. Δυναμικές διασυνοριακές αγορές εργασίας

Πολλές παραμεθόριες περιφέρειες χαρακτηρίζονται από κοινωνικοοικονομικές ασυμμετρίες και στις δύο πλευρές των εθνικών συνόρων. Η δημιουργία γνήσιων διασυνοριακών αγορών εργασίας παρουσιάζει πολλά πλεονεκτήματα τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τα άτομα που αναζητούν εργασία: οι εργοδότες έχουν πρόσβαση σε μεγαλύτερο απόθεμα δεξιοτήτων και ικανοτήτων και τα άτομα που αναζητούν εργασία μπορούν να έχουν πρόσβαση σε περισσότερες κενές θέσεις εργασίας. Επιπλέον, οι ΜΜΕ που επιθυμούν να δοκιμάσουν τις γειτονικές αγορές θα έχουν άμεση πρόσβαση σε άτομα που αναζητούν εργασία με δυναμικά διαφορετικές γλωσσικές δεξιότητες. Ως εκ τούτου, η διασυνοριακή μετακίνηση μεταξύ κατοικίας και εργασίας μπορεί να αποτρέψει το κοινωνικό κόστος της μετανάστευσης, που σε διαφορετική περίπτωση θα μπορούσε να οδηγήσει σε έξοδο καλά καταρτισμένου εργατικού δυναμικού από τις παραμεθόριες περιφέρειες.

³³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=OJ:C:2021:106:TOC>

³⁴ <https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/214920/budg2021-doc6-tab-en.pdf>

³⁵ Θα χρηματοδοτηθεί από διάφορα προγράμματα σε επίπεδο ΕΕ και σε εθνικό επίπεδο, όπως το πρόγραμμα «Η ΕΕ για την υγεία», το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη», το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το InvestEU και ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

Ωστόσο, για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο, οι διασυνοριακές περιφέρειες θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ως «ενιαίο» έδαφος όσον αφορά την εκπαίδευση και την κατάρτιση, τις δεξιότητες και τις ικανότητες, την απασχόληση και την πρόσβαση στην κοινωνική ασφάλιση. Αυτό όμως δεν συμβαίνει ακόμη: στη δημόσια διαβούλευση του 2020, τα άτομα που απάντησαν ανέφεραν ότι οι γλωσσικές διαφορές και οι δυσκολίες στην αναγνώριση των διπλωμάτων, των δεξιοτήτων και των επαγγελματικών προσόντων είναι οι βασικές δυσκολίες που προκύπτουν όσον αφορά την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την απασχόληση σε διασυνοριακές περιφέρειες.

Επιπλέον, επί του παρόντος, η κατάρτιση και η αναζήτηση εργασίας σε διασυνοριακό επίπεδο σπανίως προωθούνται συστηματικά, γεγονός που δυσχεραίνει τη μεγιστοποίηση του δυναμικού της ζήτησης και της προσφοράς σε ολόκληρη την ευρύτερη διασυνοριακή περιφέρεια. Σχετικά παραδείγματα των δυσκολιών αυτών είναι τα ακόλουθα³⁶:

- Εμπόδια που σχετίζονται με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων, παρά την ύπαρξη εργαλείων διαφάνειας, όπως το ευρωπαϊκό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων, και νομικών εργαλείων, όπως η οδηγία για τα επαγγελματικά προσόντα, συμπεριλαμβανομένης της έλλειψης ενημέρωσης ή γνώσεων όσον αφορά τις σχετικές διοικητικές διαδικασίες.
- Δυσκολίες στον εντοπισμό διαθέσιμων θέσεων εργασίας ή στην προσέγγιση δυνητικών εργαζομένων λόγω της έλλειψης ολοκλήρωσης της αγοράς εργασίας και συντονισμού μεταξύ των υπηρεσιών απασχόλησης. Πολύ συχνά κενές θέσεις εργασίας που είναι διαθέσιμες και στις δύο πλευρές των συνόρων δεν δημοσιοποιούνται με συντονισμένο τρόπο. Η έλλειψη διαλειτουργικότητας των ψηφιακών συστημάτων αποτελεί επίσης εμπόδιο.
- Η πολυπλοκότητα της εθνικής φορολογίας και της πρόσβασης στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, καθώς και της ισχύουσας νομοθεσίας, μπορεί να συμβάλει σε προβλήματα που αφορούν ειδικά τους μετακινούμενους εργαζομένους.
- Εμπόδια που συνδέονται με τις πρακτικές τηλεργασίας για τους διασυνοριακούς μετακινούμενους εργαζομένους λόγω της πολυπλοκότητας κατά τον καθορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας και της έλλειψης ταχείας και αξιόπιστης σύνδεσης στο διαδίκτυο σε παραμεθόριες περιοχές αγροτικού χαρακτήρα.

Οι διασυνοριακοί μετακινούμενοι εργαζόμενοι βρίσκονται αντιμέτωποι με τις δυσκολίες αυτές, παρά τα σημαντικά μέτρα που έχουν ληφθεί. Για παράδειγμα, στο πλαίσιο της αυξημένης τηλεργασίας, η διοικητική επιτροπή για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης³⁷ παρείχε καθοδήγηση για την εξεύρεση ρεαλιστικών λύσεων που επιτρέπουν η υπαγωγή σε κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων να παραμένει στη χώρα του «κανονικού» τόπου εργασίας (δηλαδή συνήθως στον τόπο όπου βρίσκεται η επιχείρηση).

Η διασυνοριακή μετακίνηση και η επιστροφή στην πατρίδα σε καθημερινή βάση θα πρέπει να είναι τόσο απλή όσο η μετακίνηση από τα προάστια μιας μεγάλης πόλης. Υπάρχει σαφής ανάγκη οι διασυνοριακοί μετακινούμενοι εργαζόμενοι να έχουν στην πράξη τα ίδια δικαιώματα με εκείνους που δεν διασχίζουν καθημερινά τα σύνορα για να εργαστούν. Τα εθνικά και περιφερειακά νομικά πλαίσια θα πρέπει να ελεγχθούν και να αναθεωρηθούν σε κάθε περίπτωση όπου υπάρχουν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι θέτουν τους διασυνοριακούς μετακινούμενους εργαζομένους σε επισφαλέστερη θέση σε σχέση με τους λοιπούς εργαζομένους. Οι διοικητικές διαδικασίες για τους διασυνοριακούς μετακινούμενους εργαζομένους θα πρέπει να είναι ισοδύναμες με εκείνες που εφαρμόζονται στο εθνικό πλαίσιο, προκειμένου να αποφεύγονται περιπτώσεις ασυνέπειας ή άσκοπα πολύπλοκες καταστάσεις. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να

³⁶ Όπως τεκμηριώθηκαν από την πρωτοβουλία «b-solutions». Βλέπε: «b-solutions: Solving Border Obstacles - A compendium of 43 cases» (ISBN 978-92-76-1300-1), σ. 26-31.

³⁷ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=849&langId=el>

εξετάσουν το ενδεχόμενο θέσπισης δημοσιονομικών πολιτικών και συμφωνιών που δεν τιμωρούν καμία περιφέρεια, για παράδειγμα όπως προτείνει το Κογκρέσο των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών του Συμβουλίου της Ευρώπης³⁸.

Η Ευρωπαϊκή Αρχή Εργασίας (ELA) διευκολύνει την πρόσβαση ατόμων και εργοδοτών σε πληροφορίες σχετικά με τις υπηρεσίες κινητικότητας του εργατικού δυναμικού. Θα ενισχύσει τη συνεργασία και θα αναλάβει διαμεσολαβητικό ρόλο μεταξύ των εθνικών αρχών όσον αφορά πτυχές που σχετίζονται με το εργατικό δίκαιο και την κοινωνική ασφάλιση. Οι αγορές εργασίας θα πρέπει να αποκτήσουν πιο ευρωπαϊκή προοπτική. Η Επιτροπή θα εξετάσει συστηματικότερα τα διασυνοριακά ζητήματα, για παράδειγμα όσον αφορά τη διαρθρωμένη και βιώσιμη ανάπτυξη των στατιστικών σχετικά με τις διασυνοριακές μετακινήσεις μεταξύ κατοικίας και εργασίας.

Το ίδιο ισχύει και για την εκπαίδευση, την κατάρτιση και τις δεξιότητες. Αυτό σημαίνει ότι οι άνθρωποι μπορεί να έχουν πρόσβαση σε σχολείο ή παιδικό σταθμό στη χώρα στην οποία κατοικούν, αλλά ενδέχεται να αντιμετωπίζουν διοικητικές διαδικασίες ή νομικά εμπόδια όσον αφορά την πρόσβαση στις υπηρεσίες αυτές στον τόπο στον οποίο εργάζονται. Το ίδιο συμβαίνει και με την πρόσβαση σε ευκαιρίες πρακτικής άσκησης ή επαγγελματικής κατάρτισης. Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, οι συμμαχίες ευρωπαϊκών πανεπιστημίων με εταιρείες σε γειτονικές παραμεθόριες περιφέρειες μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην προώθηση της πολυγλωσσίας.

Οι άνθρωποι που ζουν σε διασυνοριακές περιφέρειες θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε εκπαίδευση και κατάρτιση και στις δύο πλευρές των συνόρων. Σε αραιοκατοικημένες περιφέρειες, ή σε περιφέρειες που πλήττονται από συρρίκνωση του πληθυσμού, η διερεύνηση της δυνατότητας συντονισμένης προσφοράς εκπαίδευσης και κατάρτισης μπορεί να συμβάλει στη διατήρηση των υπηρεσιών αυτών στους τόπους στους οποίους κινδυνεύουν. Η ανταλλαγή εκπαιδευτικών πόρων μεταξύ παραμεθόριων περιφερειών συμβάλλει επίσης στη διγλωσσία, στην αμοιβαία εμπιστοσύνη και στα κοινά σύνολα δεξιοτήτων, στοιχεία που αποτελούν όλα οφέλη της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Εκπαίδευσης (EOX)³⁹ καταδεικνύει την αναγκαιότητα πρόληψης των διαρθρωτικών εμποδίων στη μάθηση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων. Στο πλαίσιο αυτής της πρωτοβουλίας, οι συμμαχίες ευρωπαϊκών πανεπιστημίων ενσωματώνουν φιλοδοξίες όπως η πολυγλωσσία, οι οποίες θα είναι επωφελείς για τον στόχο του συντονισμού της παροχής εκπαίδευσης στις εν λόγω περιφέρειες, παρότι έχουν πολύ ευρύτερο πεδίο εφαρμογής.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχουν ήδη διάφορα καλά παραδείγματα περιφερειών που παρέχουν κοινές εκπαιδευτικές υπηρεσίες ή αμοιβαία αναγνώριση δεξιοτήτων και επαγγελματικών προσόντων με βάση την ενημέρωση για τα αντίστοιχα προγράμματα σπουδών τους και την εμπιστοσύνη⁴⁰. Χρειάζονται περισσότερα τέτοια παραδείγματα και τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεργαστούν στενά με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την ενίσχυση των παραμεθόριων περιφερειών όσον αφορά την παροχή διασυνοριακών προσφορών εκπαίδευσης.

Δράσεις:

- Οι **διασυνοριακές εταιρικές σχέσεις EURES** θα συνεχίσουν να προωθούν την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού σε διασυνοριακές περιφέρειες.
- Η ELA θα συνεχίσει να διευκολύνει την **πρόσβαση σε πληροφορίες** και να προωθεί τη διαφάνεια των κανόνων που ισχύουν για τους διασυνοριακούς μετακινούμενους

³⁸ <https://rm.coe.int/09000016809f79d2>.

³⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης έως το 2025 — COM(2020) 625 final της 30ής Σεπτεμβρίου 2020.

⁴⁰ https://www.benelux.int/files/4815/1721/2154/M20181_FR_.docx.pdf

εργαζόμενους.

- Η Επιτροπή θα συνεργαστεί επίσης με την ερευνητική κοινότητα και τα περιφερειακά παρατηρητήρια αγοράς εργασίας για την **αύξηση των γνώσεων** σχετικά με ζητήματα που αντιμετωπίζουν οι διασυνοριακοί μετακινούμενοι εργαζόμενοι.
- Η Επιτροπή θα συστήσει σε εθελοντική βάση διαρθρωμένες εταιρικές σχέσεις παραμεθόριων περιφερειών που έχουν ήδη αναγνωρίσει και αντιμετωπίσει **φραγμούς πρόσβασης στην αγορά** λόγω κανονιστικών ή διοικητικών εμποδίων και θα συνδράμει τις περιφέρειες αυτές ώστε να αναπτύξουν λύσεις στο πνεύμα μιας ενιαίας αγοράς από τη βάση προς την κορυφή.
- Η Επιτροπή θα συνεχίσει να αυξάνει την ενημέρωση σχετικά με το **ευρωπαϊκό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων** και να συμβάλλει στη βελτίωση της εφαρμογής σε διασυνοριακές περιφέρειες με σκοπό τη στήριξη της κατανόησης, της διαφάνειας, της συγκρισιμότητας και της αναγνώρισης όλων των ειδών και των επιπέδων επαγγελματικών προσόντων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αποκτώνται εκτός των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Στον τομέα της φορολογίας, η Επιτροπή ανήγγειλε τον Ιούλιο του 2020 στο σχέδιο δράσης της για **δίκαιη και απλή φορολόγηση** που στηρίζει τη στρατηγική ανάκαμψης⁴¹, την έκδοση ανακοίνωσης για την καταγραφή των υφιστάμενων δικαιωμάτων των φορολογουμένων βάσει του δικαίου της ΕΕ, συνοδευόμενη από σύσταση προς τα κράτη μέλη για τη βελτίωση της κατάστασης των πολιτών ως φορολογουμένων που αντιμετωπίζουν διασυνοριακά φορολογικά εμπόδια, όπως για παράδειγμα οι διασυνοριακοί μετακινούμενοι εργαζόμενοι⁴². Στόχος είναι να απαριθμηθούν τα υφιστάμενα δικαιώματα βάσει της νομολογίας και της πρακτικής, να ενημερωθούν οι φορολογούμενοι και οι φορολογικές διοικήσεις σχετικά με τα εν λόγω δικαιώματα και υποχρεώσεις και, με τον τρόπο αυτόν, να ενισχυθεί η σχέση μεταξύ των φορολογουμένων και των φορολογικών διοικήσεων.

3.4. Παραμεθόριες περιφέρειες για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία

Η φύση και το κλίμα δεν γνωρίζουν τα σύνορα που χαράσσουν οι άνθρωποι. Οι προκλήσεις που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή και το περιβάλλον καταδεικνύουν τα οφέλη της διασυνοριακής συνεργασίας. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία⁴³ αποτελεί την απάντηση της ΕΕ στις προκλήσεις που σχετίζονται με το κλίμα και το περιβάλλον και περιλαμβάνει δράσεις για την εντατικοποίηση της διασυνοριακής συνεργασίας σε διάφορους τομείς. Τα εθνικά σύνορα μεταξύ των κρατών μελών συχνά κατακερματίζουν τα φυσικά εδάφη, καθιστώντας τη διαχείριση και την προστασία τους λιγότερο αποτελεσματική, ιδιαίτερα όταν ισχύουν διαφορετικά νομικά πλαίσια. Το γεγονός αυτό επηρεάζει, μεταξύ άλλων, τη βιοποικιλότητα και την αποδοτική χρήση των πόρων. Στη δημόσια διαβούλευση του 2020, ορισμένοι από αυτούς που απάντησαν ανέφεραν ότι οι κύριοι προβληματισμοί τους σχετίζονταν με την κυκλική οικονομία, την κοινή διαχείριση των φυσικών πόρων και την παροχή και διανομή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

Η στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030⁴⁴ καταδεικνύει ότι η προστασία της βιοποικιλότητας δεν μπορεί να περιορίζεται στα εθνικά σύνορα. Για παράδειγμα, απαιτείται

⁴¹ COM(2020) 312 final.

⁴² <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12627-EU-taxpayers%E2%80%99-rights-simplified-procedures-for-better-tax-compliance-Recommendation-el>.

⁴³ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία» — COM(2019) 640 final της 11ης Δεκεμβρίου 2019.

⁴⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030 – Επαναφορά της φύσης στη ζωή μας» — COM(2020) 380 final, της 20ής Μαΐου 2020.

η δημιουργία οικολογικών διαδρόμων για τη διατήρηση και την ενίσχυση υγιών οικοσυστημάτων. Για τον σκοπό αυτόν, η διασυνοριακή συνεργασία είναι απαραίτητη. Στο ίδιο πνεύμα, η οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα ζητεί τον συντονισμό των μέτρων που καλύπτουν όλη την περιοχή της λεκάνης απορροής ποταμού, μεταξύ άλλων και σε διασυνοριακό επίπεδο. Ωστόσο, η συνεργασία αυτή δεν λειτουργεί πάντοτε με τον βέλτιστο δυνατό τρόπο. Στο πλαίσιο των οδηγιών για τα πτηνά και τους οικοτόπους με τις οποίες θεσπίζεται το δίκτυο Natura 2000, οι αποκλίνοντες εθνικοί κανόνες εφαρμογής μπορεί να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στην περιβαλλοντική διαχείριση των διασυνοριακών περιοχών. Κατά μήκος ορισμένων συνοριακών ποταμών, οι δύο όχθες μπορεί να υπόκεινται σε πολύ διαφορετική διαχείριση, ανάλογα με το αν έχουν χαρακτηριστεί τόποι Natura 2000. Όταν συμβαίνει αυτό, τα μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος εφαρμόζονται διαφορετικά, γεγονός που μπορεί να υπονομεύσει την αποτελεσματικότητά τους. Το ίδιο ισχύει για πολλά διασυνοριακά φυσικά πάρκα. Μια πιο συντονισμένη και συνεκτική προστασία των τόπων Natura 2000 αναμένεται να εξασφαλίσει περισσότερο ολοκληρωμένα μέτρα εφαρμογής. Ευρωπαϊκές νομικές οντότητες διασυνοριακού χαρακτήρα, όπως οι ΕΟΕΣ, θα πρέπει να συμμετέχουν στις σχετικές εργασίες.

Ο σχεδιασμός της διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών είναι ένας άλλος τομέας στον οποίο η διασυνοριακή συνεργασία έχει ζωτική σημασία. Ο μηχανισμός πολιτικής προστασίας της Ένωσης⁴⁵ απαιτεί από τα κράτη μέλη να υποβάλλουν τακτικά εκθέσεις σχετικά με μέτρα προτεραιότητας στον τομέα της πρόληψης και της ετοιμότητας για βασικούς κινδύνους που έχουν διασυνοριακές επιπτώσεις. Επιπλέον, οι τομεακές στρατηγικές μπορεί επίσης να είναι σημαντικές για την αντιμετώπιση κινδύνων, μεταξύ άλλων σε διασυνοριακό επίπεδο, για παράδειγμα τα σχέδια διαχείρισης των κινδύνων πλημμύρας, τα σχέδια προστασίας των δασών ή οι εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή. Οι στρατηγικές αυτές υποστηρίζονται από διατάξεις της νομοθεσίας της ΕΕ, π.χ. για την ανάγκη διασυνοριακού συντονισμού στις λεκάνες απορροής ποταμών, όπως προβλέπεται στην οδηγία για τις πλημμύρες⁴⁶.

Από την αξιολόγηση σε επίπεδο ΕΕ των εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα⁴⁷ προκύπτει ότι απομένουν να αξιοποιηθούν πολλές δυνατότητες για διασυνοριακές περιφερειακές πρωτοβουλίες στον τομέα της ενέργειας, μέσω της βελτίωσης της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και της χρήσης κονδυλίων της ΕΕ. Λίγες χώρες σχεδιάζουν καλύτερη ανάπτυξη της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε συνεργασία με άλλες χώρες. Η αξιολόγηση εντόπισε επίσης την ανάγκη να αξιοποιηθούν οι ρυθμιστικές εξελίξεις. Ο προτεινόμενος ευρωπαϊκός διασυνοριακός μηχανισμός θα μπορούσε να συμβάλει σημαντικά ως προς αυτό, καθώς θα διευκόλυνε τέτοιου είδους ρυθμιστικές εξελίξεις σε διασυνοριακό πλαίσιο.

Η διείσδυση της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές συνεπάγεται σημαντική αλλαγή προτύπου. Ωστόσο, οι αγορές ενέργειας δεν λειτουργούν ακόμη σε διασυνοριακό επίπεδο τόσο αδιάλειπτα όσο στο εσωτερικό μιας χώρας. Για παράδειγμα, οι διασυνοριακές συναλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας είναι συχνά περιορισμένες, διότι τα νομικά πλαίσια δεν επιτρέπουν τη διασυνοριακή ανταλλαγή ηλεκτρικής ενέργειας χαμηλής τάσης. Οι κοινότητες ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη χάραξη της μελλοντικής πορείας. Η ευρωπαϊκή νομοθεσία θέτει ήδη τις προϋποθέσεις για την ενσωμάτωση από τα κράτη μέλη, στο

⁴⁵ Απόφαση (ΕΕ) 2019/420 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Μαρτίου 2019, για την τροποποίηση της απόφασης αριθ. 1313/2013/ΕΕ περί μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης (ΕΕ L 77I της 20.3.2019, σ. 1).

⁴⁶ Οδηγία 2007/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2007, για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας (ΕΕ L 288 της 6.11.2007, σ. 27).

⁴⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Μια αξιολόγηση σε επίπεδο ΕΕ των εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα — Τόνωση της πράσινης μετάβασης και πρόωξη της οικονομικής ανάκαμψης μέσω ενοποιημένου σχεδιασμού για την ενέργεια και το κλίμα» — COM(2020) 564 final της 17ης Σεπτεμβρίου 2020.

πλαίσιο της μεταφοράς στο εθνικό τους δίκαιο, επιλογών για τη διασυνοριακή υλοποίηση των εν λόγω κοινοτήτων. Ομοίως, ενδέχεται να υπάρχουν νομικά κωλύματα για την ανάπτυξη κοινών έξυπνων συστημάτων τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης σε διασυνοριακούς οικισμούς.

- Το έργο «SEREH — The Smart Energy Region of Emmen-Haren» (Η περιοχή έξυπνης ενέργειας Emmen-Haren), στο πλαίσιο του προγράμματος διασυνοριακής συνεργασίας Interreg μεταξύ Γερμανίας και Κάτω Χωρών, χαράσσει ήδη τον δρόμο. Αναπτύσσει μια αποκεντρωμένη διασυνοριακή αγορά ηλεκτρικού ρεύματος και ενέργειας, ενώ άλλες παραμεθόριες περιφέρειες θα μπορέσουν να αξιοποιήσουν τα πορίσματα και τις συστάσεις του.
- Στο πλαίσιο μιας υπόθεσης παροχής συμβουλών b-solutions διερευνήθηκε ο τρόπος με τον οποίο οι διασυνοριακές μεταφορές CO₂ (NL-BE) θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως πόρος για βιομηχανικές διεργασίες στον λιμένα της Βόρειας Θάλασσας.

Η στρατηγική της ΕΕ για την ενοποίηση του ενεργειακού συστήματος⁴⁸ εντόπισε νέες προκλήσεις από την αύξηση του εξηλεκτρισμού του ενεργειακού συστήματος, μεταξύ άλλων στις μεταφορές και στη βιομηχανία. Ο συντονισμός μεταξύ των κρατών μελών στις παραμεθόριες περιφέρειες θα είναι απαραίτητος για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων. Ένα πλήρως ενοποιημένο δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας σε περιοχές όπως μια δίδυμη πόλη που εκτείνεται πέραν των εθνικών συνόρων θα προσφέρει σημαντικά οφέλη και συμπληρωματικότητες σε τομείς όπως η παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ή οι λύσεις αποθήκευσης.

Άλλες νομικές ή διοικητικές ασυνέπειες επηρεάζουν την ανάπτυξη της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές σε παραμεθόριες περιοχές, όπως η αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων των εγκαταστατών φωτοβολταϊκών ή ανεμογεννητριών, ή ακόμη και διαφορετικοί κανόνες όσον αφορά την ελάχιστη απόσταση μεταξύ ανεμογεννητριών και οικιστικών κτηρίων.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αξιοποιήσουν στο έπακρο τις υφιστάμενες ευκαιρίες συνεργασίας στο πλαίσιο του εφαρμοστέου νομικού πλαισίου της ΕΕ. Για παράδειγμα, στην αναδιατυπωμένη οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (RED II) προβλέπεται ήδη ότι τα κοινά καθεστώτα στήριξης, καθώς και τα καθεστώτα στήριξης για την ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές θα είναι ανοικτά σε παραγωγούς εγκατεστημένους σε διαφορετικά κράτη μέλη. Η αξιοποίηση αυτών των καθεστώτων θα πρέπει να ενθαρρυνθεί έντονα στις παραμεθόριες περιφέρειες. Σε διασυνοριακές λειτουργικές περιοχές, για παράδειγμα σε δίδυμες πόλεις, η οδηγία για την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας⁴⁹ παρέχει ήδη τη δυνατότητα στα εθνικά ρυθμιστικά πλαίσια να ανοίξουν τις ενεργειακές κοινότητες πολιτών στη διασυνοριακή συμμετοχή.

Δράσεις:

- Η Επιτροπή θα παράσχει στήριξη στον τομέα της πρόληψης και της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κινδύνων που έχουν επιπτώσεις στη διασυνοριακή συνεργασία στο πλαίσιο του **μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης**.
- Η Επιτροπή θα ενισχύσει τη συνεργασία σε περιφερειακό και διασυνοριακό επίπεδο και θα βελτιώσει τις κατευθυντήριες γραμμές για τις **εθνικές στρατηγικές για την προσαρμογή σε συνεργασία με τα κράτη μέλη**⁵⁰.

⁴⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Ενέργεια για μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία: Στρατηγική της ΕΕ για την ενοποίηση του ενεργειακού συστήματος» — COM(2020) 299 final της 8ης Ιουλίου 2020.

⁴⁹ Οδηγία (ΕΕ) 2019/944 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την τροποποίηση της οδηγίας 2012/27/ΕΕ (ΕΕ L 158 της 14.6.2019, σ. 125).

⁵⁰ Η νέα στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή περιλαμβάνει τη συγκεκριμένη, καθώς και άλλες αναφορές στα σύνορα. Βλ. ανακοίνωση COM(2021) 82 final της 24ης Φεβρουαρίου 2021.

- Η Επιτροπή θα αντλήσει και θα διαδώσει διδάγματα από το πιλοτικό έργο «Luxembourg in transition: a vision for a zero-carbon cross-border functional region» (Το Λουξεμβούργο σε μετάβαση: ένα όραμα για μια διασυνοριακή λειτουργική περιφέρεια μηδενικών ανθρακούχων εκπομπών) στο πλαίσιο της διακυβερνητικής διαδικασίας **εδαφική ατζέντα 2030** και θα συμμετάσχει ενεργά στη διάδοση των αποτελεσμάτων του στην ευρύτερη συνοριακή κοινότητα.
- Μέσω της **βιογεωγραφικής διαδικασίας του δικτύου Natura 2000**⁵¹, η Επιτροπή θα στηρίζει και θα βελτιώσει τον συντονισμό και την υλοποίηση του δικτύου Natura 2000 σε διασυνοριακό επίπεδο και θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030.
- Τα περιφερειακά συντονιστικά κέντρα, όπως προβλέπονται στον **κανονισμό για την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας**, θα πρέπει να εξετάζουν συνεχώς τις επιπτώσεις για τις αγορές ενέργειας στις παραμεθόριες περιφέρειες.
- Η Επιτροπή θα διερευνήσει και θα αναπτύξει τις ελπιδοφόρες πρωτοβουλίες στο πλαίσιο της αναδιατύπωσης της **οδηγίας για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (RED II)** ώστε να επιτευχθεί μεγαλύτερο μερίδιο διασυνοριακών έργων, συμπεριλαμβανομένων των υβριδικών έργων που συνδυάζουν την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές με την αποθήκευση.

⁵¹ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/seminars_en.htm

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Παρότι οι παραμεθόριες περιφέρειες είναι συχνά γεωγραφικά απομακρυσμένες και αγροτικές, πρόκειται για περιοχές με υψηλό δυναμικό οικονομικής ανάπτυξης, το οποίο ενθαρρύνεται από την πολιτιστική και γλωσσική πολυμορφία τους, τα συμπληρωματικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματά τους, την παρθένα φύση τους και τους λιγότερο γνωστούς τουριστικούς προορισμούς. Η απόστασή τους από τον πυρήνα μπορεί συχνά να αντισταθμίζεται από διασυνοριακές ανταλλαγές με γειτονικές χώρες, συνεργασία και κοινή δράση. Για να συμβεί αυτό, οι παραμεθόριες περιφέρειες πρέπει να βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και να επωφελούνται πλήρως από αυτήν.

Η προσφορά της Ευρώπης στις παραμεθόριες περιφέρειές της είναι εμβληματική της δέσμευσής της για περαιτέρω ολοκλήρωση. Η ιστορία, ακόμη και η πολύ πρόσφατη, δείχνει ότι καμία χώρα δεν είναι νησί. Για τον λόγο αυτόν η Επιτροπή θεωρεί ότι είναι καιρός να εντατικοποιηθεί η διασυνοριακή συνεργασία σε όλα τα μέτωπα, σε όλους τους τομείς και μεταξύ τομέων. Την άποψη αυτή συμμερίζονται τα ενδιαφερόμενα μέρη στα σύνορα τα οποία έχουν εκφράσει την επιθυμία τους για περισσότερη ολοκλήρωση, κυρίως μέσω της Ευρωπαϊκής Διασυνοριακής Συμμαχίας Πολιτών⁵².

Για την οικοδόμηση ανθεκτικότητας στις διασυνοριακές περιφέρειες, απαιτείται στήριξη από όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης. Η μοναδική θέση τους θα πρέπει να λάβει αυξημένη προσοχή μέσω σειράς πρωτοβουλιών, πιλοτικών έργων ή δοκιμαστικών περιπτώσεων, στόχος των οποίων θα πρέπει να είναι η παροχή της δυνατότητας στις παραμεθόριες περιφέρειες να αξιοποιούν ό, τι λειτουργεί καλύτερα και στις δύο πλευρές των εθνικών συνόρων. Θα πρέπει να τους δοθεί μεγαλύτερη ελευθερία και ευελιξία να δοκιμάζουν ιδέες και λύσεις και να μπορούν να διαδραματίζουν πιο ενεργό ρόλο στην ανάπτυξή τους, ειδικότερα όσον αφορά τον από κοινού σχεδιασμό και την από κοινού χρήση και διαχείριση έργων και υπηρεσιών προς όφελος όλων των ανθρώπων που ζουν κατά μήκος των συνόρων.

Τέλος, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι της γνώμης ότι οι διασυνοριακές περιφέρειες που συνορεύουν με τις υπονήφιες προς ένταξη χώρες πρέπει να έχουν ισχυρότερη φωνή η οποία θα τους δώσει τη δυνατότητα να συμμετέχουν πιο ενεργά στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή θα επιδιώξει να συνδέσει τις περιφέρειες αυτές με τις πρωτοβουλίες και τις δράσεις που περιγράφηκαν στα προηγούμενα τμήματα της παρούσας έκθεσης. Με τον τρόπο αυτόν θα συμβάλει στη βελτίωση των συνθηκών για την ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών, για αποτελεσματικότερη τοπική διακυβέρνηση και δημόσια διοίκηση, για μεταρρύθμιση και δημοκρατική μετάβαση, και θα προωθήσει τις σχέσεις καλής γειτονίας και τη συμφιλίωση.

⁵² <https://cor.europa.eu/el/engage/Pages/cross-border-alliance.aspx>

Το σχέδιο δράσης του 2017 — περιγραφή της προόδου που σημειώθηκε στην υλοποίηση των 10 δράσεων:

	Τίτλος	Πρόοδος
1	Εμβάθυνση της συνεργασίας και των ανταλλαγών	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργήθηκε διαδικτυακή πλατφόρμα για την ανταλλαγή ορθών πρακτικών, χρήσιμων εγγράφων και εκδηλώσεων μεταξύ διασυνοριακών ενδιαφερόμενων μερών. Η πλατφόρμα αναμορφώθηκε και τέθηκε εκ νέου σε λειτουργία τον Ιανουάριο του 2021⁵³, και περιλαμβάνει νέα επικοινωνιακή στρατηγική για το δίκτυο σημείων επαφής για τα σύνορα και σειρά στοχευμένων διαδικτυακών εκδηλώσεων. • Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνεργάστηκε με την Επιτροπή των Περιφερειών και άλλους οργανισμούς για τον προσδιορισμό των επιπτώσεων του κλεισίματος των συνόρων λόγω της νόσου COVID-19 και εξέδωσε έκθεση. • Καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου παρασχέθηκε στήριξη σε πιλοτικά έργα για την αντιμετώπιση των συνοριακών εμποδίων (με την ονομασία b-solutions⁵⁴). Οι εργασίες αυτές συνεχίζονται έπειτα από την επιτυχία της πρώτης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων (43 υποθέσεις περατώθηκαν και τεκμηριώθηκαν⁵⁵, 47 επιπλέον υποθέσεις είναι σε εξέλιξη το 2021).
2	Βελτίωση της νομοθετικής διαδικασίας	<ul style="list-style-type: none"> • Η δέσμη μέτρων για τη βελτίωση της νομοθεσίας που καθοδηγεί τη νομοθετική διαδικασία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περιλαμβάνει ένα ειδικό εργαλείο για τις εκτιμήσεις εδαφικών επιπτώσεων, συμπεριλαμβανομένης δοκιμής που αφορά τα σύνορα. Ωστόσο, από τη θέσπισή της, δεν έχει καταστεί δυνατή η εφαρμογή της δοκιμής σε πολλές νομοθετικές προτάσεις, ακόμη λιγότερο με την εμφάνιση της πανδημίας COVID-19 στο πλαίσιο της οποίας απαιτήθηκε η αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. • Έχουν πραγματοποιηθεί περιορισμένες ανταλλαγές με τα κράτη μέλη σχετικά με τη θέσπιση δοκιμών που αφορούν τα σύνορα και την αύξηση του συντονισμού κατά τη μεταφορά των οδηγίων της ΕΕ. Ωστόσο, έχουν προκύψει ορισμένες ενδιαφέρουσες πρωτοβουλίες. Για παράδειγμα, οι Κάτω Χώρες και το Βέλγιο (Φλάνδρα) έχουν συστήσει διοικητική ομάδα εργασίας για τα συνοριακά εμπόδια με σκοπό να αναζητήσουν λύσεις σε νομοθετικά κωλύματα κατά την ανάπτυξη διασυνοριακών υποδομών. Η ολλανδική διοίκηση εξέδωσε επίσης έγγραφο καθοδήγησης σχετικά με τις επιπτώσεις στα σύνορα ως εργαλείο για να κατανοήσει η κυβέρνηση τις συνέπειες νέων ή τροποποιημένων πολιτικών, νόμων και κανονισμών για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις διοικήσεις σε παραμεθόριες περιφέρειες.

⁵³ <https://futurium.ec.europa.eu/en/border-focal-point-network>

⁵⁴ www.b-solutions.eu

⁵⁵ <https://futurium.ec.europa.eu/en/border-focal-point-network/b-solutions/b-solutions-solving-border-obstacles-compendium-now-accessible>

3	<p>Διευκόλυνση της διασυνοριακής δημόσιας διοίκησης</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Το σχέδιο δράσης για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση θέτει το πλαίσιο προϋποθέσεων για την εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ». Τα <i>δομοστοιχεία</i> του επιτρέπουν στις περιφερειακές αρχές των παραμεθόριων περιφερειών να εφαρμόζουν λύσεις ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Η κύρια πρόκληση ήταν να προσδιοριστούν τα ιδιαίτερα στοιχεία του χαρακτήρα της εκάστοτε παραμεθόριας περιφέρειας. • Σε ορισμένες υποθέσεις b-solutions εξετάστηκε το ζήτημα της διαλειτουργικότητας των διαδικασιών, όπως η χρήση κοινού φορολογικού εντύπου. • Η Επιτροπή επεξεργάζεται πιλοτικά έργα για την προώθηση διασυνοριακών δημόσιων συμβάσεων. • Μέσω του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη», η Επιτροπή στηρίζει την υλοποίηση των ευρωπαϊκών κόμβων ψηφιακής καινοτομίας για τη στήριξη των ΜΜΕ στην ψηφιακή καινοτομία. Προωθεί την ιδέα ότι ορισμένοι από αυτούς τους κόμβους θα έχουν διασυνοριακό χαρακτήρα.
4	<p>Παροχή βοήθειας, καθώς και αξιόπιστων και κατανοητών πληροφοριών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Τον Οκτώβριο του 2018 άρχισε να ισχύει ο κανονισμός για τη δημιουργία ενιαίας ψηφιακής θύρας με σκοπό την παροχή στους πολίτες και τις επιχειρήσεις της ΕΕ ενιαίας πρόσβασης σε πληροφορίες, σε διαδικασίες και σε υπηρεσίες υποστήριξης και επίλυσης προβλημάτων. Η σημασία της ενιαίας ψηφιακής θύρας για τις παραμεθόριες περιφέρειες ελήφθη πλήρως υπόψη κατά τη διαδικασία. Η Επιτροπή έχει αρχίσει να προωθεί τις υπηρεσίες της ενιαίας ψηφιακής θύρας σε τελικούς χρήστες και πολλαπλασιαστές μέσω ψηφιακών εκδηλώσεων, μεταξύ άλλων σε παραμεθόριες περιφέρειες. • Θα καταβληθούν προσπάθειες ώστε το SOLVIT να αποτελέσει μέρος των υπηρεσιών της ενιαίας ψηφιακής θύρας για την παροχή βοήθειας σε άτομα των οποίων τα δικαιώματα έχουν παραβιαστεί από τις δημόσιες αρχές άλλου κράτους μέλους. Πρόκειται για ένα ισχυρό εργαλείο· ωστόσο, είναι δύσκολη η αναζήτηση σε όλες τις καταχωρισμένες υποθέσεις από διασυνοριακή άποψη. Η Επιτροπή θα καταβάλει προσπάθειες ώστε να ενσωματώσει ορισμένους όρους αναζήτησης που θα μπορούσαν να είναι χρήσιμοι για το σημείο επαφής για τα σύνορα. Ωστόσο, η συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες υπήρξε ικανοποιητική και η ανταλλαγή πληροφοριών πραγματοποιήθηκε σε κάθε περίπτωση. • Τα ερωτήματα προς την υπηρεσία Η Ευρώπη σου — Συμβουλές από άτομα που ζουν σε παραμεθόριες περιφέρειες αυξήθηκαν απότομα, λόγω της θέσπισης μη συντονισμένων και ταχέως μεταβαλλόμενων μέτρων συνοριακού ελέγχου για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19. Η εργασία και η οικογενειακή ζωή έχουν επηρεαστεί αρνητικά σε μεγάλο βαθμό.
5	<p>Υποστήριξη της διασυνοριακής</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Προώθηση και διευκόλυνση της διασυνοριακής απασχόλησης: Στην ΕΕ υπάρχουν περίπου 2 εκατομμύρια μεθοριακοί εργαζόμενοι (κυρίως από τις FR, DE και PL οι οποίοι εργάζονται κατά κύριο λόγο στις DE, CH, LU και AT)⁵⁶. Σε

⁵⁶ Έκθεση του 2019 σχετικά με την κινητικότητα εντός της ΕΕ: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=el&pubId=8242&furtherPubs=yes>

	απασχόλησης	<p>ορισμένα σύνορα των χωρών αυτών υπάρχουν υπηρεσίες για την παροχή πληροφοριών ζωτικής σημασίας σε κάποιους από αυτούς τους εργαζομένους (π.χ. διασυνοριακές εταιρικές σχέσεις EURES, δίκτυο «Infobest», «Groupement transfrontalier euroréen», «Die Grenzgänger», «GrensInfo» κ.λπ.). Ωστόσο, σε πολλά σύνορα εξακολουθούν να μην υπάρχουν υπηρεσίες πληροφόρησης, γεγονός που παρεμποδίζει τις δυνατότητες διασυνοριακής απασχόλησης, π.χ. η κάλυψη των διασυνοριακών εταιρικών σχέσεων EURES εξακολουθεί να είναι μερική. Επιπλέον, η έλλειψη ενοποίησης των δεδομένων για την αγορά εργασίας και από τις δύο πλευρές των συνόρων παρεμποδίζει την ένταξη στην αγορά εργασίας σε διασυνοριακές περιφέρειες, και συγκεκριμένα δεν διευκολύνει δράσεις για την προώθηση της διασυνοριακής απασχόλησης.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κατευθυντήριες γραμμές μετά τη νόσο COVID-19. Η Επιτροπή εξέδωσε κατευθυντήριες γραμμές για να παροτρύνει τα κράτη μέλη να επιτρέπουν την είσοδο σε διασυνοριακούς εργαζομένους. • Δεδομένα σχετικά με τη διασυνοριακή απασχόληση. Βλέπε κατωτέρω, στο σημείο 10 «Συγκέντρωση στοιχείων». • Διάσταση διασυνοριακής συνεργασίας των πρωτοβουλιών της ΕΕ. Το σημείο επαφής για τα σύνορα εξέτασε διάφορες βασικές πρωτοβουλίες (π.χ. το σχέδιο δράσης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, την έκθεση δραστηριοτήτων του EURES) για να διασφαλίσει ότι λαμβάνουν επαρκώς υπόψη τη διασυνοριακή διάσταση.
6	Προώθηση της πολυγλωσσίας στις παραμεθόριες περιφέρειες	<ul style="list-style-type: none"> • Η πρωτοβουλία για το Ευρωπαϊκό Σήμα Γλωσσών⁵⁷ βραβεύει τις πλέον καινοτόμες πρωτοβουλίες εκμάθησης γλωσσών στις χώρες του προγράμματος Erasmus +. Η «εξάλειψη των γλωσσικών φραγμών για τη δημιουργία πιο δυναμικών παραμεθόριων περιφερειών» ήταν μία από τις δύο προτεραιότητες της για την περίοδο 2018-2020. Τα έργα στη συλλογή του 2019 περιγράφουν πιθανές δράσεις προς υλοποίηση σε παραμεθόριες περιφέρειες⁵⁸. • Το πρόγραμμα Erasmus + χρηματοδότησε 25 έργα συνεργασίας στον τομέα της σχολικής εκπαίδευσης, τα οποία ενθαρρύνουν την εκμάθηση γλωσσών και την ευαισθητοποίηση σε σχέση με τις γλώσσες από νεαρή ηλικία και αναπτύσσουν επιλογές δίγλωσσης διδασκαλίας, ιδιαίτερα σε παραμεθόριες περιφέρειες⁵⁹. • Δημοσιεύσεις στην πύλη για τη σχολική εκπαίδευση School Education Gateway, τη διαδικτυακή πλατφόρμα που χρηματοδοτείται από το Erasmus + για επαγγελματίες που εργάζονται στη σχολική εκπαίδευση, τονίζουν τη σημασία της διασυνοριακής συνεργασίας και της εκμάθησης γλωσσών⁶⁰.
7	Η διευκόλυνση	<ul style="list-style-type: none"> • Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξασφάλισε χαρτογράφηση των διασυνοριακών σιδηροδρομικών συνδέσεων που λείπουν

⁵⁷ https://ec.europa.eu/education/policies/multilingualism/european-language-initiatives_el

⁵⁸ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/276c4d9e-433c-11eb-b27b-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-180951865>.

⁵⁹ https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects_el

⁶⁰ <https://www.schooleducationgateway.eu/el/pub/latest/news/border-regions-learning-the-n.htm>

	της διασυνοριακής προσβασιμότητας	<p>(2018). Η κίνηση αυτή οδήγησε στη διοργάνωση σημαντικού συνεδρίου με τη συμμετοχή ενδιαφερόμενων μερών από τις διασυνοριακές κοινότητες και από τις κοινότητες δημόσιων μεταφορών το 2019⁶¹.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Περαιτέρω εργασίες είναι σε εξέλιξη για τη διερεύνηση του βαθμού στον οποίο υπάρχουν ήδη διασυνοριακές υπηρεσίες δημόσιων μεταφορών, τον εντοπισμό των ελλείψεων και την εκπόνηση κατευθυντήριων γραμμών. • Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας b-solutions, σε 10 από τα 43 πρώτα έργα εξετάστηκε το ζήτημα των διασυνοριακών μεταφορών και προσδιορίστηκαν λύσεις σε υφιστάμενα νομικά προβλήματα.
8	Μεγαλύτερη συγκέντρωση των υποδομών υγειονομικής περίθαλψης	<ul style="list-style-type: none"> • Η ολοκληρωμένη χαρτογράφηση των εν λόγω διασυνοριακών υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης κατά μήκος των εσωτερικών συνόρων είχε ως αποτέλεσμα να αυξηθεί ο βαθμός ευαισθητοποίησης και κατανόησης τόσο στον τομέα της υγείας όσο και στις διασυνοριακές περιφέρειες. Προσέφερε επίσης ένα σύνολο ειδικών εργαλείων προς χρήση για την ανάπτυξη παρόμοιων διαύλων συνεργασίας. Υπάρχει πλέον μια αναγνωρισμένη και αναπτυσσόμενη κοινότητα διασυνοριακής υγειονομικής περίθαλψης που επιδιώκει ενεργά βελτιώσεις στον τομέα αυτόν (π.χ. θεματικά δίκτυα υγειονομικής περίθαλψης που έχουν συσταθεί από τις EUREGHA⁶² και τον Σύνδεσμο Ευρωπαϊκών Συνοριακών Περιφερειών). • Σε ένα σημαντικό συνέδριο με θέμα «Ενίσχυση της συνεργασίας στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης σε διασυνοριακές περιφέρειες» παρουσιάστηκαν περιπτώσεις συνεργασίας στον τομέα της διασυνοριακής υγειονομικής περίθαλψης⁶³ με σκοπό τη στήριξη της ανάπτυξης παρόμοιας συνεργασίας σε άλλες περιοχές. • Ένα έργο b-solutions για την αντιμετώπιση της έλλειψης αυτόματης αναγνώρισης των ιατρών σε διασυνοριακό επίπεδο οδήγησε σε διμερείς συμφωνίες μεταξύ των γαλλικών και των ισπανικών αρχών για την παροχή διασυνοριακών υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης. • Το χρηματοδοτικό πλαίσιο για την ανάπτυξη τέτοιων πρωτοβουλιών έχει επίσης ενισχυθεί και θα αυξηθεί ακόμη περισσότερο με την επόμενη γενιά προγραμμάτων Interreg. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει συστήσει την πραγματοποίηση επενδύσεων σε αυτόν τον τομέα, καθώς αποφέρει πολλά οφέλη τόσο στους χρήστες όσο και στους παρόχους.
9	Συνεκτίμηση του νομικού και δημοσιονομικού πλασίου για τη	<ul style="list-style-type: none"> • Το δημοσιονομικό πλαίσιο για τη διασυνοριακή συνεργασία κατά την περίοδο 2021-2027 θεσπίστηκε στο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο και μετατράπηκε σε νέο κανονισμό Interreg. Σε αυτόν περιλαμβάνονται νέα στοιχεία για την προώθηση καλύτερων πρακτικών διακυβέρνησης στις διασυνοριακές περιφέρειες. Η Επιτροπή συνεργάστηκε νωρίς με τα κράτη μέλη για τον προγραμματισμό της επόμενης γενιάς προγραμμάτων διασυνοριακής συνεργασίας Interreg μέσω «εγγράφων προσανατολισμού για τα σύνορα», στα οποία περιγράφονται τα βασικά χαρακτηριστικά και οι ευκαιρίες για

⁶¹ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7bdaacc0-05cb-11ea-8c1f-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-108771252>.

⁶² <http://www.euregha.net/crossborderhealthcare/>

⁶³ https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/booklet_enhancing_healthcare_cooperation.pdf

	<p>διασυνοριακή συνεργασία</p>	<p>όλες τις εσωτερικές διασυνοριακές περιοχές της ΕΕ και τονίζεται η ανάγκη αντιμετώπισής τους ως λειτουργικών περιοχών.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση για την ενίσχυση του νομικού πλαισίου για τη διασυνοριακή συνεργασία με κανονισμό για τη θέσπιση ευρωπαϊκού διασυνοριακού μηχανισμού. Κύριος στόχος της είναι να προτείνει έναν τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη θα μπορούν να επιλύουν τα νομικά και διοικητικά εμπόδια που παρακωλύουν την υλοποίηση διασυνοριακών έργων (είτε επενδύσεων είτε υπηρεσιών). Οι διαπραγματεύσεις είναι σε εξέλιξη.
10	<p>Συγκέντρωση στοιχείων σχετικά με τη διασυνοριακή αλληλεπίδραση τα οποία μπορεί να είναι χρήσιμα στη διαδικασία λήψης αποφάσεων</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Υλοποιήθηκε ένα πilotικό έργο σε συνεργασία με στατιστικές υπηρεσίες για τη διερεύνηση των βέλτιστων τρόπων εντοπισμού των ροών διασυνοριακών εργαζομένων σε ολόκληρη την ΕΕ, με ελπιδοφόρα πρόοδο όσον αφορά τη χρήση διοικητικών δεδομένων και μαζικών δεδομένων. Ένα έργο παρακολούθησης βρίσκεται στο στάδιο της προετοιμασίας. • Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστήριξε τη δημιουργία δικτύου διασυνοριακών στατιστικών υπηρεσιών και περιφερειακών πυλών δεδομένων, το οποίο διερευνά ορθές πρακτικές για την ανάπτυξη διασυνοριακών δεδομένων. Το δίκτυο επικεντρώνεται επί του παρόντος στην ανάπτυξη δεδομένων σχετικά με τις διασυνοριακές μετακινήσεις μεταξύ κατοικίας και εργασίας. • Με βάση τη συνεργασία αυτή, η Eurostat δημοσίευσε βελτιωμένο σύνολο περιφερειακών πινάκων από την έρευνα εργατικού δυναμικού, το οποίο παρέχει περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη διασυνοριακή εργασία. Θα παράσχει περαιτέρω στήριξη για τη μέτρηση του αριθμού των διασυνοριακών εργαζομένων βάσει διοικητικών στοιχείων. • Η Επιτροπή θα στηρίξει την ενισχυμένη ανάλυση των δεδομένων για την περιφερειακή αγορά εργασίας, με έμφαση σε ολόκληρη τη διασυνοριακή περιφέρεια, ώστε να παρέχονται πληροφορίες στα κράτη μέλη σχετικά με περιπτώσεις στις οποίες οι διασυνοριακές μετακινήσεις μεταξύ κατοικίας και εργασίας έχουν τη δυνατότητα να εξισορροπήσουν τις άνισες αγορές.